

Újévi jókívánások

A Mazsihiszen keresztül az alábbi közéleti személyiségek fejezték ki jókívánásaikat a magyarországi zsidóságnak:

Schmitt Pál, a Magyar Köztársaság elnöke
 Orbán Viktor miniszterelnök
 Gyurcsány Ferenc volt miniszterelnök
 Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes
 Gál András Levente, a KIM közigazgatási államtitkára
 Szászfalvi László, a KIM egyházügyi államtitkára
 Latorcai Csaba, a KIM nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára
 Alföldi Andrea, a Magyar Nők Szövetségének elnöke

Netanjahu beszéde az ENSZ Közgyűlésen

Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök az ENSZ előtt tartott felszólalásában azonnali tárgyalást javasolt Mahmúd Abbasz palesztin elnöknek. A beszédet követően a

Benjamin Netanjahu, Izrael miniszterelnöke

tárgyalás mellett sorakozott fel a közel-keleti kvartett is. A palesztinok egyelőre elutasítják a tárgyalásokat.

Hölgyem és Uraim, Izrael 63 éve, az állam kikiáltása óta a békére törekedett. Izrael és a zsidó állam nevében ma ismét kész vagyok a kezemet nyújtani a béke felé. Kinyújtom az egyiptomi és a Jordán nép felé, felújítva a barátságot szomszédainkkal, akikkel már korábban békét kötöttünk. Kinyújtom a kezem a török nép felé, tisztelettel és jó szándékkal. Kinyújtom a líbiaiak és a tunéziaiak felé is, elismerésünket kifejezve azok iránt, akik erőfeszítéseket tesznek a demokrácia kiépítéséért. Kinyújtom az észak-afrikai és az arab félsziget többi népe felé is, akikkel új lapot szeretnénk nyitni a kapcsolatainkban. Kinyújtom a kezemet Szíria, Libanon és Irán népe felé is, tisztelegve azok bátorsága előtt, akik a brutális elnyomás ellen harcolnak.

De mindenekelőtt kinyújtom a kezemet a palesztin nép felé, hogy együtt keressük az igazságos és tartós békét.

Hölgyeim és Uraim, soha nem mondtunk le Izraelben a béke utáni vágyunkról. A tudósaink, orvosaink és feltalálónk minden tehetségüket beadván dolgoznak egy jobb jövőért. Művészeink, íróink a világ örökségét gazdagítják. Tisztában vagyok vele, hogy ebben a teremben általában nem így beszélnek Izraelről. Elvégre itt történt meg 1975-ben, hogy szégyenletes módon rasszistaként bélyegezték meg népem ősrégi vágyát, amellyel nemzeti létünket akartuk helyreállítani ősi bibliai földünkön. És 1980-ban itt, ebben a teremben történt az is, hogy az Izrael és Egyiptom között létrejött történelmi békeegyezményt a felszólalók nem méltatták, hanem elítélték. És itt, ezen a helyen választják ki évről évre Izrael igazságtalanul arra, hogy bírálattal illessék. A világ összes országát együttvéve nem ítélték el olyan sokszor, mint Izrael. A 27 ENSZ-közgyűlési határozatból eddig 21 Izraelt ítélte el – az egyetlen igazi demokráciát a Közel-Keleten.

Nos, ez az ENSZ intézményének sajnálatos fejezete. Egy igazi abszurd színház, ahol a szereposztásban nem csupán Izraelre osztják a gazember szerepét, hanem gyakran az igazi gazembereket választják vezető szerepbe:

Kadhafi Líbiája elnökölte az ENSZ Emberi Jogok bizottságát; Szaddam Irakja pedig az ENSZ leszerelési bizottságát irányította. Erre önök azt mondhatják, hogy mindez már a múlt. De ez zajlik most is, ezekben a napokban, amikor a Hezbollah vezetése Libanon elnököl az ENSZ Biztonsági Tanácsában. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy egy terrrorszervezet vezeti azt a testületet, amelyre a világ biztonságának védelmét bízta.

Így nem lehet rendbe hozni a dolgokat. Itt, az ENSZ-ben automatikus többség dönthet mindenről. Dönthetnek akár úgy is, hogy a nap nyugaton kel fel. De azt is kijelenthetik – mint ahogy azt már valójában meg is tették –, hogy a jeruzsálemi Nyugati Fal, a judaizmus legszentebb helye megszállt terület, amely a palesztinokat illeti.

De időnként még itt, a Közgyűlésben is át tud törni az igazság. 1984-ben, mikor kineveztek Izrael ENSZ-nagykövetének, meglátogattam a néhai nagy lubavicsi rabbit. Hölgyeim és Uraim, higgyék el, senkit nem akarok megsérteni, mert tudom személyes tapasztalatból, hogy sok tisztességes férfi és nő, sok tehetséges és korrekt ember szolgálja itt a nemzetét – mégis, a rabbi akkor azt mondta nekem, hogy „a sok hazugság házában fogszolgálni, de emlékezz arra, hogy egy szál gyertya fénye még a legsötétebb helyen is messzire képes világítani”.

Remélem, hogy ma az igazság fénye világítani fog, még ha csak pár percre is, hiszen ez a terem túl sokáig volt a sötétség helyszíne Izrael számára. Izrael miniszterelnökeként nem azért jöttem, hogy megtapsoljanak. Azért jöttem, hogy elmondjam az igazságot. Az igazság az, hogy Izrael békét akar. Az igazság az, hogy a Közel-Keleten mindig, de különösképpen ezekben a viharos napokban, a békét a biztonságra kell alapozni. Az igazság az, hogy ENSZ-határozatokkal nem érhetjük el a békét, csak a felek közötti közvetlen tárgyalások révén. Az igazság az, hogy a palesztinok eddig visszautasították a tárgyalások lehetőségét. Az igazság az, hogy Izrael békét akar az új palesztinai állammal, de a palesztinok béke nélküli államot akarnak. És az igazság az, hogy önöknek nem szabadna megengedni, hogy ez megtörténjen.

Hölgyeim és Uraim, amikor 27 évvel ezelőtt először ideérkeztem, a világ megosztott volt a nyugat és a kelet között. Azóta a hidegháború véget ért, nagyszerű civilizációk ébredtek fel évszázados téli álomból, több száz millió embert emeltek ki a szegénységből, és még többen emelkedhetnek ki ezután. Figyelemre méltó dolog az, hogy ezek a hatalmas történelmi események nagyjából békésen mentek végbe. Mégis, egy új ártalmas ellenség terjed most a kelet és a nyugat között, amely mindenki számára fenyegeti a békét. Ez nem a szabadságot keresi, hanem az elnyomást, nem építeni akar, hanem rombolni.

Ez a rosszindulatú jelenség a militáns iszlám. Egy történelmi vallás árca mögé bújjik, pedig könyörtelen elfogulatlansággal egyformán gyilkol zsidókat, keresztényeket és muszlimokat. Szeptember 11-én amerikaiak ezreit ölték meg, parázsló romokat hagyva maguk után az ikertornyok helyén. Tegnap este megkoszorúztam a szeptember 11-ei emlékművet New Yorkban. Mélyen megindított. De közben ott álltam, egy dolog vissz-

(Folytatás a 2. oldalon)

„Az légy, aki vagy...”

Tisztelt Zsidó Honfitársaink! Kedves Barátaink! A magyarországi zsidó szervezetek, vallási közösségek és civil szerveződések nevében fordulunk Önökhöz. A Magyar Országgyűlés döntése alapján 2011. október 1. és 31. között népszámlálást tartanak Magyarországon. Mindenképpen fontosnak tartjuk, hogy a népszámlálás során a magyarság és a zsidóság is hangsúlyt kapjon, mint összetartozó, és nem egymást kizáró identitások.

Úgy gondoljuk, hogy a mai magyar társadalom minden feszültsége és ellentmondása ellenére is le kell számolni félelmeinkkel. A népszámlálás során vállalnunk lehet és kell származásunkat, vallásunkat, zsidó identitásunkat. Hazánkban mintegy 100–120 ezer zsidó ember él. Zsidóságunkat mindannyian másképp éljük meg. Mégis összeköt bennünket a származás, a hagyomány, a kultúra és a

történelem. Ugyanakkor egyaránt vallhatjuk magunkat magyarnak és zsidónak.

A magyarországi zsidó közösségek gyarapodó száma, közéleti aktivitása, a fiatal generációk tevékenysége azt mutatja, hogy a magyar zsidóság előretökelt, jövőjét építi. Akkor érhetünk el nagyobb és realitásos társadalmi figyelmet, megbecsülést, ha sokaságként is meg tudjuk mutatni magunkat. Ezt szolgálja az identitás vállalása, vallásos és nem vallásos zsidók számára egyaránt.

A törvény értelmében a népszámlálási adatok titkosak. A felhívás kezdeményezői minden segítséget megadnak a kérdőívek pontos és bizalmas kitöltéséhez.

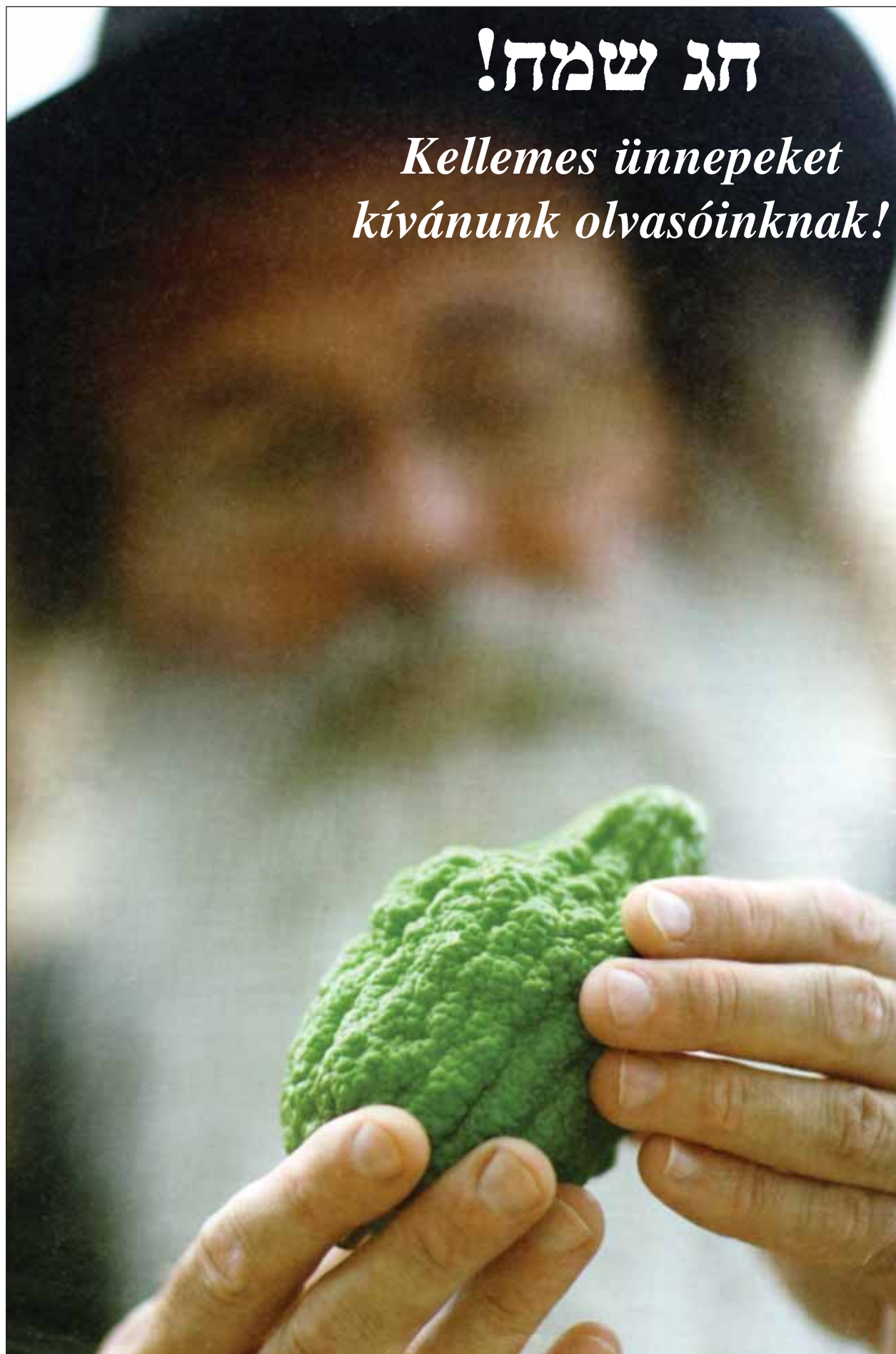
Kérdéseikkel forduljanak bármelyik zsidó szervezethez vagy zsinagógai körzethez.

Vállaljuk együtt, hogy magyar zsidók vagyunk!

Mazsihisz

חג שמחה!

Kellemes ünnepeket kívánunk olvasóinknak!

Netanjahu beszéde

(Folytatás az 1. oldalról)

hangzott a fejemben: az iráni elnök felháborító szavai, amelyekkel ugyanitt, a Közgyűlés előtt mondott el tegnap. Azt sugallta, hogy szeptember 11-e amerikai összeesküvés volt. Önök közül akkor néhányan elhagyták a termet. Mindnyájuknak ezt kellett volna tenni.

Szeptember 11-e óta a militáns iszlamisták számtalan árthatlan embert mészároltak le – Londonban, Madridban, Bagdadban, Mumbaiban, Tel-Avivban, Jeruzsálemben, Izrael minden részén. Úgy vélem, ma a legnagyobb veszélyt a világ számára az jelenti, hogy ez a fanatizmus nukleáris fegyverekkel fegyverkezheti fel magát. Irán pontosan erre törekszik.

El tudják képzelni, hogy az a férfi, aki tegnap nagy hangon harsogott itt, hamarosan nukleáris fegyverekkel vétezi fel magát? El tudják képzelni, hogy mit jelent ez? A nemzetközi közösségnek meg kellene fékeznie Iránt, még mielőtt túl késő lenne. Ha Iránt nem állítják meg, akkor mindnyájunknak szembe kell néznünk a nukleáris terrorizmus kísértetével, és akkor az Arab Tavasz könnyen iráni téllé változhat át.

Ez pedig tragédia volna. Arabok milliói mentek ki az utcákra, hogy a diktátorok uralmát a szabadság uralmára cseréljék, és Izrael lenne a legboldogabb, ha azok győzedelmeskednének, akik a szabadság és a béke mellett kötelezték el magukat.

Nagyon remélem, hogy ez így történik. De Izrael miniszterelnökeként nem kockáztathatom a zsidó állam jövőjét egy vágyalomért. A vezetőknél a realitásokat kell nézniük, nem pedig azt, hogy mit szeretnének látni. Mindent meg kell tennünk azért, hogy magunk alakítsuk a jövőnket, de a vágyainkkal nem tehetjük semmivé a jelen veszélyeit.

A világ Izrael körül egyértelműen veszélyesebbé vált, mint valaha. A fegyveres iszlamisták megszerették már az uralmat Libanon és Gáza felett. Eltökélték abban, hogy szétépjék a békeszerződést Izrael és Egyiptom között, valamint Izrael és Jordánia között. Sok-sok arab ember lelkét és elméjét mérgezik Izrael és a zsidók ellen, Amerika és a Nyugat ellen. Nem az izraeli állampolitikát ellenzik, hanem magának Izraelnek a létezését.

Néhányan azzal érvelnek, hogy a militáns iszlam terjeszkedését – különösen ezekben a viharos időkben – azzal lehet lelassítani, ha Izrael siet engedelményeket tenni a területi kompromisszumok érdekében. Ez az elképzelés nagyon egyszerűnek tűnik. Hiszen a lényege ez: adjuk fel a területet, és béke lesz. A mérsékelt megerősödnek ezáltal, a radikálisokat pedig korábban lehet tartani. Ne aggódjunk a kellemetlen részletek felől, hogyan lesz képes Izrael így megvédeni magát – majd a nemzetközi csapatok megoldják ezt a problémát.

Ezek az emberek folyamatosan azt mondják: tegyek egy átfogó ajánlatot, és akkor minden megoldódik. Tudják, ezzel az elképzeléssel csak egy probléma van: mi már kipróbáltuk, és nem működött. 2000-ben Izrael már adott egy átfogó békeajánlatot, amely szinte a palesztinok összes követelését elfogadta. Arafat elutasította ezt. Majd a palesztinok egy olyan terrorhullámot indítottak, amelyben ezer izraeli halt meg.

Olmert miniszterelnök ezután 2008-ban még nagyobb gesztust tett. Abbasz elnök még csak nem is válaszolt rá.

De Izrael nem csak átfogó ajánlatokat adott. Ténylegesen is átadtunk területeket. Kivonultunk 2000-ben Libanonból, és Gázából is 2005-ben. Ez sem csitította az iszlam vihart, azt a militáns iszlam vihart, ami fejeget bennünket. Ezek a lépések csak közelebb hozták határainkhoz a vihart, és még jobban felerősítették azt.

A Hezbollah és a Hamasz állandó tűz alatt tartotta városainkat azokról a területekről, amelyekről kivonultunk. Nézzék csak meg: amikor Izrael ott hagyta Libanont és Gázát, a mérsékelt nem győzték le a radikálisokat, hanem inkább elkezdtek félni tőlük. Sajnos azt kell mondanom, hogy az olyan nemzetközi erők sem akadályozták

meg, hogy a radikálisok folyamatosan Izraelt támadják, mint az ENSZ UNIFIL-missziója Libanonban és az Európai Unió EUBAM-missziója Gázában.

Kivonultunk Gázából a béke érdekében.

Nem egyszerűen befagyasztottuk a településeket Gázában, hanem gyökerestül kitéptük őket. Pontosan azt tettük, amit az elmélet kíván: kivonultunk, vissza a 67-es határok mögé, és felszámoltuk a településeket.

Nem hiszem, hogy az emberek emlékeznek rá, milyen messze mentünk el a béke elérése érdekében. Kiszakítottunk több ezer embert az otthonaikból. Gyermeketek vettünk ki az iskolákból és óvodákból. Leromboltuk a zsinagógákat. Még a szeretteinket is kiemeltük sírjaikból. Majd mindezek után átadtuk Gáza kulcsait Abbasz elnöknek.

Nos, az elmélet szerint ettől mindennek meg kellett volna oldódnia, és Abbasz elnök, valamint a Palesztin Hatóság most egy békés államot építhetne Gázában. Emlékezhettek arra, hogy akkor az egész világ tapsolt. Tapsoltak, amikor kivonultunk, mondván, nagy államférfiúi tettet hajtottunk végre. Valóban, merész tett volt a békéért cserébe.

De Hölgyeim és Uraim, cserébe nem a békét kaptuk, hanem a háborút. Iránt kaptuk, amely helyi képviselőjén, a Hamaszon keresztül azonnal kikergette Gázából a Palesztin Hatóságot. A Palesztin Hatóság egy nap alatt összeomlott – egyetlen nap alatt.

Abbasz elnök azt mondta ezen a pódiumon, hogy a palesztinok csak a reményeikkel és álmaikkal vannak felfegyverezve. Ő igen, reményeikkel, álmaikkal és 10 ezer Irán által szállított lövedékkel, valamint Grad-rakétákkal, nem beszélve azon gyilkos fegyverek özönéről, amelyek a Sínai-félszigetről, Libanonból és máshonnan érkeznek Gázába.

Rakéták ezrei hullottak városainkra. Ezért meg kell érteniük, hogy mindezt látva, az izraeliek jogosan kérdezik: Hogyan lehet megakadályozni, hogy ez ne ismétlődjön meg a Nyugati Parton? Nézzék, a legtöbb nagy városunk az ország déli részén csak néhány tucat kilométerre van Gázától. Az ország közepén pedig legnagyobb városaink csak néhány száz méterre vagy maximum néhány kilométerre vannak a Nyugati Part határától.

Azt kérdezem Önöktől: van itt bárki olyan, aki megengedné, hogy ilyen közeli veszély fenyegetse városait vagy családját? Készek lennének ilyen kockázatnak kitenni a családtagjaik vagy állampolgáraik életét? Izrael kész elfogadni egy palesztin államot a Nyugati Parton, de nem vagyunk készek elfogadni azt, hogy egy új Gáza váljon ebből a területből is. Ezért van szükségünk igazi biztonsági egyezményre, amelyről a palesztinok egyszerűen nem is hajlandók tárgyalni.

Az izraeliek emlékeznek a keserű gázai leckére. Izrael legtöbb kritikus figyelmén kívül hagyja ezt a tényt. Felelőtlenül azt tanácsolják, hogy újra lépünk rá ugyanerre a veszélyes ösvényre. Most is csak ugyanazt hajtogatják, ugyanazokat a tanácsokat, ugyanazokat a szlogeneket ismételtetik, mintha semmi nem történt volna.

És ezek a kritikusok folyamatosan nyomás alatt tartják Izraelt, hogy újra messzemenő engedelményeket tegyünk anélkül, hogy előbb garantálnák országunk biztonságát. A kritikusok rész az államférfiként méltatják azokat, akik akaratlanul is a telhetetlen fanatikus iszlam krokodilt táplálják. Közben a béke ellenségeinek szerepét osztják közülünk azokra, akik azt állítják, hogy először fel kell állítani egy erős akadályt, ami távol tartja a krokodilt, vagy legalább egy vasrutat kell beidézni kitért állkapcsai közé.

A rosszindulatú címkék és gúnyiratok dacára Izraelnek ennél jobb tanácsokra kell hallgatnia. Jobb, ha rossz sajtóunk van, mintha ragyogó gyászbeszédet mondanának rólunk, de persze még jobb az olyan tisztességes média, amelynek történelmi érzéke az orránál messzebbre lát, és amely elismeri Izrael jogos biztonsági aggodalmait.

Úgy vélem, hogy ezeket az igényeket és aggodalmakat komoly békétár-

gyalások során megfelelően kezelni lehet, de tárgyalások nélkül ez lehetetlen. Bőven vannak biztonsági szükségleteink, mert Izrael egy kicsi ország. Júdea, Szamária és a Nyugati Part nélkül Izrael mindössze 9 mérföld széles lenne.

Szeretném ezt egy új szemszögből megvilágítani. Önök jól ismerik ezt a nagyvárost, New Yorkot. Körülbelül Manhattan hosszának a kétharmadáról van szó: a Battery Park és a Columbia Egyetem közötti távolságról. És ne feledkezzenek meg azokról az embe-
rekről, akik kicsit távolabb, Brooklynban és New Jerseyben élnek, ők sokkal kedvesebbek, mint Izrael szomszédai.

Ezért hogyan tudják megvédeni ezt a kicsiny országot az olyan emberektől, akik a pusztulásunkra esküdtek fel, és akiket Irán állig felfegyverzett? Önök nyilvánvalóan nem tudnak minket megvédeni ebben a szűk zónában. Izraelnek nagyobb stratégiai mélységre van szüksége ehhez. Pontosan ezért a Biztonsági Tanács 242. számú határozata nem azt írja elő Izrael számára, hogy vonuljon ki az összes területről, amit a hatnapos háború során elfoglalt. Hanem ez a határozat a területekről való visszavonulásról szól, a biztonságos és védhető határok érdekében. Meg kell védenünk magunkat, ezért Izraelnek fenn kell tartania a hosszú távú katonai jelenlétet a stratégiai területeken Ciszjordániában.

Ezt már elmagyaráztam Abbasz elnöknek is. Ő azt válaszolta, soha nem fogadhat el ilyen egyezményeket annak érdekében, hogy Palesztina önálló államként létrejöhessen. Miért nem? Amerika majd' fél évszázad óta jelen van hadseregével Japánban, Németországban és Dél-Koreában. Nagy Britanniának is volt légi bázisa Cipruson, ahogy a francia haderő jelen van három független afrikai nemzetben.

Van még számos további fontos biztonsági kérdés, amelyekkel foglalkozni kell. Vegyük például a légtér kérdését. Izraelnek itt szintén kis területen kell egy hatalmas biztonsági problémát megoldani. Hat órába telik Amerikát átrepülni egy sugárhajtású repülővel, ezzel szemben Izraelben ehhez el kell három perc. Vajon ezért kellene kettévágni Izrael kicsiny légtérét, és a felét odaadni az új palesztin államnak, amelyik nem áll békében Izraellel?

A nagy nemzetközi repülőterünk csak néhány kilométerre van Ciszjordániától. Béke nélkül repülőgépeink célpontjaivá válhatnak azoknak a légvédelmi rakétáknak, amelyeket a szomszédos Palesztinából lőnek ki. És hogyan állítjuk majd meg a Nyugati Partra irányuló csempészetet? A Nyugati Part nem pusztaság, hanem hegyvidék. A tengerparti síkság felett magaslik, ahol az izraeli lakosság többsége él. Hogyan tudjuk megakadályozni, hogy rakétákat csempésszenek a hegyekre, ahonnan a városainkat lőhetik velük?

Azért említem ezeket a problémákat, mert ezek nem pusztán elméleti kérdések. Ezek nagyon is valós problémák. Az izraeliek számára ezek élet-halál kérdést jelentenek. A békeegyezményben még mielőtt létrejönne egy palesztin állam, előbb be kell tölteni az ilyen potenciális biztonsági repedéseket, mert később már nem lesz lehetőség ezekről tárgyalni. Akkor pedig ezek a problémák bármikor ránk törhetnek és felrobbanthatják a békét.

A palesztinoknak először békét kellene kötniük Izraellel, és utána kiküldeni államukat. De még egy dolgot az szeretnék mondani ezzel kapcsolatban. Egy ilyen békeegyezmény aláírása után nem Izrael lesz az utolsó ország, amely elismeri a palesztin államot, mint az ENSZ új tagját. Mi leszünk az elsők.

És még egy dolog. A Hamasz folyamatosan megsérti a nemzetközi jogot, amióta öt évvel ezelőtt elfogta és fogva tartja Gilad Salitot.

Nem engedélyeztek számára még egy Vöröskereszt-látogatást sem. Egy odúban tartják fogva, sőtétben, ami elmentmond minden nemzetközi normának. Gilad Salit Aviva és Noam Salit fia, és egy olyan embernek, Cvi Salitnak az unokája, aki az 1930-as években a holokauszt elől menekült Izrael földjére. Gilad Salit minden izraeli fiú jelképe. Minden nemzetnek, amely itt képviselteti magát, követelnie kell a szabadon engedését. Ha Önök ma határozatot akarnak elfogad-

ni a Közel-Keletről, akkor ezt a határozatot fogadják el.

Hölgyeim és Uraim, a múlt évben a Bar-Ilan Egyetemen, idén a Kneszetben és az amerikai Kongresszusban is felvázoltam egy olyan békevizíót, amelyben a demilitarizált palesztin állam elismeri Izraelt zsidó államnak. Igen, zsidó államnak. Végül is ez az a testület, amely 64 évvel ezelőtt elismerte a zsidó államot. Nos, nem gondolják, hogy itt az idő a palesztinoknak is megtenni ugyanezt?

Az izraeli zsidó állam mindig is megvédte és biztosította a területén élő kisebbségeinek jogait, beleértve a közel 1 millió arab lakost is. Remélem, hogy elmondhatjuk majd ezt a jövőbeni palesztin államról is, de a palesztin vezetők itt, New Yorkban világossá tették: nem akarják megengedni, hogy egyetlen zsidó is élhessen a területükön. Zsidómentes államot akarnak, Judenrein államot, ahogy a náciak mondták. Ez pedig etnikai tisztogatás. Ma a Ramallahban érvényben levő jog szerint ha valaki zsidóknak ad el földet, az a halálbüntetéssel egyenlő. Ez rasszizmus. És ugye tudják, hogy ezek a jogok milyen emlékeket idéznek fel újra?

Izraelnek semmiképpen nem áll szándékában megváltoztatni államunk demokratikus természetét. De azt sem akarjuk, hogy a palesztinok megváltoztassák államunk zsidó karakterét. Azt szeretnénk, ha feladnák azt az elképzelést, hogy palesztin menekültek millióival árasztják el Izraelt.

Abbasz elnök pont itt állva mondta azt, hogy a palesztin-izraeli konfliktus gyökerét az izraeli települések jelentik. Nos, ez kissé különös. Hiszen a probléma majd' fél évszázaddal korábban kezdődött, mint hogy létrejöttek volna az első izraeli telepek a Nyugati Parton. Ezért ha igazak lennének Abbasz elnök szavai, akkor azok a telepek, amelyekről ő beszél, nem mások, mint Tel-Aviv, Haifa és Beér-Seva. Talán pont erre gondolt a minap, amikor azt mondta, hogy Izrael 63 évvel ezelőtt elfoglalta a földet a palesztinoktól. Nem azt mondta, hogy 1967 óta, hanem már 1948 óta. Remélem, egyszer lesz valaki, aki majd megkérdézi ezt tőle, mert ez az állítás egy egyszerű igazságot illusztrál: a probléma nem a telepek miatt van, a települések már a konfliktus következményei.

A települések kérdését a tárgyalóasztalnál kellene megoldani. De a konfliktus gyökere sajnos mindig is az volt, és ma is az, hogy a palesztinok semmilyen határok között sem hajlandók elismerni Izraelt zsidó államként. Úgy vélem, hogy itt az idő a palesztin vezetés számára is megtenni azt, amit minden felelős nemzetközi vezető megtett már. Amit elismert Lord Balfour és Lloyd George 1917-ben, Truman elnök 1948-ban, Obama elnök pedig itt, két nappal ezelőtt: azt, hogy Izrael zsidó állam.

Abbasz elnök úr, ne kerüljessük a forró kását! Ismerje el a zsidó államot, és kössünk békét. Egy ilyen igazi béke során Izrael kész akár fájdalmas kompromisszumokra is. Hiszünk abban, hogy a palesztinoknak nem kell mind Izrael állampolgáraivá válniuk, még kevésbé alattvalóivá lenniük. Saját hazájukban kell élniük, szabadon. De ehhez hozzánk hasonlóan nekik is késznek kell lenniük a kompromisszumokra. És abból fogjuk megtudni majd, hogy készek a kompromisszumokra és a békére, ha hajlandók lesznek tárgyalni Izrael biztonsági igényeiről, és feladják az ősi otthonukhoz fűződő történelmi kapcsolataink tagadását.

Gyakran hallom tőlük, hogy Izraelt vádolják Jeruzsálem judaizálása miatt. Ez olyan, mintha Amerikát megvádolnánk azzal, hogy amerikanizálja Washington, vagy hogy a britek angolosították Londont. Tudják, miért hívnak minket zsidóknak? Mert Júdeából származunk.

A jeruzsálemi irodámban van egy ősi pecsét. Ez a pecsétyűrű valaha egy zsidó hivatalnoké volt, még a bibliai időkben. A pecsétet közvetlenül a Nyugati Fal mellett találták meg. 2700 évvel ezelőtt készítették, Ezékiás király korában. A zsidó hivatalnok neve is látható a gyűrűn: az áll rajta, hogy Netanjahu. Ez a vezetéknevem. A keresztnevem pedig Binjamin, azé a Benjáminé, aki több ezer évvel ezelőtt Jákob fia volt, akit Izraelnek is hívtak. Jákob és 12 fia Júdea és Szamária

pusztájában vándoroltak 4000 évvel ezelőtt, és azóta folyamatos volt a zsidó jelenlét ezen a földön napjainkig.

Azok a zsidók, akiket elűzték földjükről, soha nem adták fel a reményt, hogy egyszer majd visszatérhetnek. Sem azok a zsidók, akik Spanyolországban a kiutasítás előestéjén éltek, sem Ukrajnában a pogromok alatt, sem a zsidók, akik a varsói gettóban harcoltak, miközben a náciak körbezárták őket. Soha nem hagyták abba az imádkozást, és soha nem adták fel az álmaikat. Mindig azt mondták: jövőre Jeruzsálemben. Jövőre az ígért földjén.

Izrael miniszterelnökeként azon zsidó generációk nevében is szólok, akik elszórtan, diaszpórában éltek a földön, akiknek minden egyes napjuk féltelmek között telt, de soha nem felejtették a reményességüket, hogy helyre fog állni nemzeti otthonuk, a zsidó állam a Szentföldön.

Hölgyeim és Uraim, továbbra is reménykedünk abban, hogy Abbasz elnök a partnerem lesz a béke ügyéért. Keményen fogok dolgozni, hogy ezt elérjük. Azon a napon, amikor elfoglaltam a hivatalomat, közvetlen tárgyalásokat kezdeményeztem, előfeltételek nélkül. Abbasz elnök nem válaszolt ezekre a felhívásokra. Két államon alapuló megoldást kínáltam két különböző népnek. Továbbra sem válaszolt. Több száz ellenőrző pontot és útlezárást számoltunk fel, hogy érezzék a szabadságot a palesztin területeken, megkönynyítve ezzel a palesztin gazdaság beindulását. De még így sem érkezett válasz. Példátnal cselekedetre szántam el magam, amikor 10 hónapra befagyasztottam a zsidó telepek építését. Egyetlen miniszterelnök nem tette ezt meg eddig. Önök most tapsolnak ugyan, de erre sem érkezett semmi válasz.

Az utóbbi hetekben amerikai politikusok javaslatokat tettek, hogy újra-kezdhezzük a tárgyalásokat. Ezekben a javaslatokban voltak olyan határookra vonatkozó tervek, amelyek nem tetszettek nekem. Persze voltak a tervnek olyan pontjai is, amelyek meg a palesztin oldalnak nem tetszettek.

De minden fenntartással együtt hajlandó voltam lépéseket tenni az amerikai elképzelés irányában.

Abbasz elnök úr, miért nem csatlakozik hozzám? Be kell fejeznünk a tárgyalásokat. Vágjunk bele. Tárgyaljunk a békéért!

Évekig védtem Izraelt a harcmezőn. Évtizedeket töltöttem azzal is, hogy megvédjem Izraelt a közvélemény vádpontjaival szemben. Abbasz elnök úr, Ön is évtizedeket töltött azzal, hogy elősegítse a palesztin ügyet. Vajon muszáj folytatnunk a konfliktust, vagy elmondhatjuk gyerekeinknek és unokáinknak néhány éven belül, hogy pontot tettünk egy fél évszázados konfliktus végére? Erre a célra kell törekednünk, és remélem, el is fogjuk érni.

Két és fél éve egyszer találkoztunk Jeruzsálemben, de az irodám azóta is mindig nyitva áll Ön előtt, sőt még Ramallahba is elmegyek, ha kell. Most azonban van egy jobb javaslatom. Több ezer mérföldet repültünk New Yorkig, és itt vagyunk ugyanabban a városban, ugyanabban az épületben. Találkozzunk holnap, vagy akár ma az ENSZ-ben. Ki állíthat meg minket? Mi állíthat meg minket? Ha igazán békét akarunk, mi az, ami megakadályozhatná, hogy találkozzunk és elkezdjünk tárgyalni a békéről?

Beszéljünk nyíltan és őszintén. Hallgassuk meg egymást. Beszéljünk úgy, mint ahogy a Közel-Keleten mondják: „doogri”, vagyis beszéljünk egyenesen. El fogom mondani a szükségleteimet és az igényeimet, és Ön is elmondhatja a saját álláspontját. És Isten segítségével megtaláljuk a béke közös nevezőjét.

Van egy ősi arab mondás: nem tapasztalsz egy kézzel. Ez a békére is igaz. Nem kötheték békét egyedül. Abbasz elnök úr, a kezemet nyújtom, Izrael kezét a béke nevében. Remélem, megragadja a kezemet. Mi mindannyian Ábrahám fiainak a leszármazottai vagyunk. Az én népem Ábrahámnak hívja őt, Önök pedig Ibrahimnak. Ugyanattól a pátriárkától származunk. Egyazon földön tartózkodunk. Sorsunk összefonódik. Valószínűleg meg Ézsaiás próféta látását, azt, hogy „a nép, amely sötétségben járt, lát nagy világosságot”. Legyen ez a fény a béke fénye.

Rabbiavató beszédek

Előző számunkban tudósítottunk az ORZSE-n lezajlott rabbiavatóról. Alább közöljük az elhangzott beszédeket.

Feldmájer Péter beszéde

Ünnepöl Gyülekezet! Hölgyeim és Uraim!

Engedjék meg, hogy mindannyiuknak megköszönjem, hogy eljöttek a magyarországi zsidóság e ritka ünnepére.

Különösen nagy megtiszteltetés, hogy körünkben üdvözölhetem Semjén Zsolt első miniszterelnök-helyettes urat, aki köztudomásúan mélyen vallásos ember, és nem ismeretlenek előtte a Tóra szavai.

Nagy tisztelettel üdvözölöm dr. Fónagy János urat, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium politikai államtitkárát, a kerület országgyűlési képviselőjét, aki biztos itt lenne velünk akkor is, ha nem töltene be magas állami tisztséget, hiszen sokat dolgoztunk együtt a zsidóság érdekében, és most érkezett vissza Washingtonból, a Zsidó Parlamenti Képviselők Nemzetközi Tanácskozásáról. Köszöntöm kedves feleségét is.

Köszöntöm Kocsis Máté urat, Budapest VIII. kerületének polgármesterét, országgyűlési képviselőt, aki számtalan teendőjét félretelve eljött közzénk.

Egy iskolát elvégezni mindig nehéz, és különösen nehéz eleget tenni a rabbi képző követelményeinek. Hosszú idő kell ahhoz, hogy valaki el tudja sajátítani nemcsak a több ezer éves hagyományt és a Tórához kapcsolódó, szinte kimeríthetetlen tudást, de egyben megtanulja a modern korhoz tartozó tudományokat is. Mindkettőhöz talán egy-egy egész ember kellene, a kettőt együtt megtanulni szinte lehetetlen.

Asztalos Károly letette vizsgáit, nekiindult a zsidó tudomány hatalmas hegyének, s bizonyítványa azt tanúsítja, hogy hatalmas erőfeszítéssel feljutott a csúcusra. A mai napon átveheti tanáraitól, a tudós rabbitól oklevelét.

Régen, a soá előtt is, nehéz volt rabbi válni, de akkor más idők jártak, jóval többen érezték elhivatottságot, hogy vallási vezetői legyenek egy-egy zsinagógának.

Bármilyen tudást sajátít is el valaki, bármilyen nagy tudóssá lesz is, az kevés egy rabbinak. Az kevés ahhoz, hogy valaki a szó igazi értelmében RÁV legyen, olyan tanító, aki képes átadni a holt betűkben lévő lelket, aki képes magához vonzani és ott tartani a zsidó embereket.

Hivatástudat kell hozzá! Hivatástudat és végtelen türelem.

Tudnunk kell: a rabbi hivatása, a lelki vezetői tisztsége tele van kudarcokkal – mint az élet általában –, és csak a Jóteremtőbe vetett hit és a kitartás az, ami ha ritkán is, de meghozza gyümölcsét, s felragyog néha az öröm fénye.

Most, e magasztos pillanatban, elmondhatjuk reményünket. Reményünket az Örökkévalóban, hogy elég erőt ad Asztalos Károly úrnak, hogy betöltse magasztos hivatását. Hivatását, hogy továbbadja őseink hitét! Őrizze meg a magyarországi zsidóság hagyományait, hogy évtizedek múlva is úgy tudjunk imádkozni zsinagógáinkban, ahogy azt apáink, nagyapáink és dédapáink tették, megőrizve a Ferenc József Országos Rabbi képző Intézet évszázados hagyományát!

Legyen tanítója a kisgyermeknek, oktassa őket az alefbészre, a héber betűvetésre! Legyen lelki társa és barátja a fiatal zsidó fiúknak és lányoknak, nevelje őket szeretetre és szolidaritásra egymás és a zsidó nép iránt, a szülőföld megbecsülésére, anyanyelvünk művelésére, arra, hogy őrizzék meg hitüket az Örökkévalóban, hogy for-

duljanak mindig büszkeséggel és féltő szeretettel Izrael és örök fővárosa, Jeruzsálem felé.

Legyen együtt az ifjú szerelmekkel a menyegzői sátor alatt, adjon nekik tanítást, amely elkíséri őket egész házasságukban. Segítse őket, hogy gyermekeiket felvetessék Ábrahám szövetségébe, és eljöhessen egy újabb zsidó nemzedék.

Védje és óvja az idős, beteg embereket, nyújtson segítséget a szegényeknek, az éhezőknek, vigasztalja őket elesettségükben. Kísérje el híveit a születéstől a végső pillanattig, amikor a föld befogadja őket, nyújtson vigaszt bánatukban a gyászolóknak.

Hiszem, hogy Asztalos Károly rabbi úr képes erre, s az ifjú rabbinemzedék egyik kiválósága lesz.

Kívánom, hogy a rabbi úr mielőbb találja meg azt a helyet, ahol a közösség szívesen fogadja őt, és ahol ő is jól érzi magát. Virágoztassa fel azt a helyet, vonzza oda a közelből s távolból a híveket, azokat, akik a szombat békéjére és a zsinagóga csendjére – vagy éppen zajára vágyanak.

Adj a Örökkévaló, hogy ez így legyen, így lehessen.

Amen.

Zoltai Gusztáv beszéde

Tisztelt ünneplők!

Ezen a szép és fényes órán, amikor ez a patinás intézmény újra, ismét rabbit avathat, hadd idézzek föl egy sárgálló időből megmentett képet. Scheiber Sándor avatta Weisz Dávid ifjú pályatársát a hivatás felelősségteljes gyakorlására.

Asztalos Károly rabbi

Azt mondta: ha ő az útra, a maguk felelős útjára induló rabbi szemébe néz, csillogásukban mindig keresi Blau Lajos, Bacher Vilmos, Heller Bernát tekintetének tüzeit. S ha megtalálta, az áldást csak akkor mondja el megnyugodott szívvel. Amikor a két szempár villanásában visszaigazolván látja a maga kérdését: „Indulhatok?” – „Indulhatsz!”

Most is rabbit avatunk. Tudásban, hitben felkészült lelki és szellemi vezető. Szabad légkörben tanult személyt, aki mögött mégis nehéz évek állnak. A társadalmi változások sokaságát élte át itt, e falak között. Szerencsére, mert a történelmi változások már elmúltak. Biztos jönnek még, mert mifelénk minden nemzedéknek kijut a bajból; ezt már tudjuk. Tanáraid is tudták, tudják, hogy ez így van. Igyekeztek is felkészíteni az élet váratlan fordulataira. A legnagyobb kincs, amit kaptál, hogy megtanítottak tanulni. Tanáraid

beléd ojtották az örök kíváncsiságot, az érdeklődést az új iránt. De megtanítottak, hogy tiszteld a régit is. A zsidó múlt vallási, szellemi aranyát, a tradíciót, amely éltető eleme a létnek, s forrása a morálnak is.

A rabbi egyénisége a példamutatás, olykor az úttörés. Aki a lámpással elől jár, az könnyebben megbotlik, mint az, aki már a fényt követi. Azt hiszem, nem jóság az, hogy rabbiént nagyon sokszor kell majd elől járnod és példát mutatnod. Közösségeinket a kevesek megfáradt közönysége veszi körül, de neked csüggedés nélkül kell toboroznod, fáradhatatlanul fiatalokat hívni a Tóra búvköre köré, s megtanítani az érdeklődőket az Atyák mondásaira.

Sok mindent tanítottak neked is a bölcs tanárok. De egyet talán nem, vagy ha igen, akkor e tudásból keveset. Diplomáciát, a kényes kérdések közötti, olykor veszélyes eligazodást, a biztos átjárást a döntések nehéz terepén, megtalálni a jó utat a Himalája irtalmatlan csúcsai és mély szurdokai között. Mert ez a magad önképző feladata lesz. Közösséged érdekében ugyanis nagyon sok anyagi, politikai, személyi, etikai gödrön kell átmenned, mindig megőrizve a halacha szabályait, s egyben eleget téve emberi, templomi, családi kötelezettségeidnek.

Az iskola, a tudás megszerzése nemcsak megszépíti az ifjúságot, hanem széppé teszi az életedet is. Munkás napjaidban őrizd meg ennek a technikáját. Nem lehet véletlen az, hogy a régi rabbinusok mindig tanultak, még egészen aggasztán korokban is könyvekkel vették körül magukat. Szellemüket ez tette attraktívvá, erőssé, csodálatossá. Azt hiszem, ez az igazi kiváltságot: a tanulás képessége.

Magyar rabbiént bizonyára sokszor találkozunk még veled a zsinagógában, a Síp utcában, a közélet színterein. Ha később, sok-sok év múlva, elmegyünk egymás mellett, szemedben mindig ott szeretném látni azt a mai csillogást, amit Scheiber Sándor is megőrzött tanárai tekintetéből, s amellyel útjára bocsátotta Weisz Dávid növendékét. Ha most megkérded itt, az alma mater tekintélyes falai között: „Indulhatok?” – örülj a válasznak: „Készen állsz, indulhatsz!”

Köszönöm!

Schöner Alfréd beszéde

נפלאים מעשיך, ונפשי יודעת מאוד לך וי הגדלה והגבורה והנצח והיהוד

Isten! Csodálatosak tetteid nagyon,

Tied a fenség, erő, hatalom.

Tied a nagyság, a pompa, a fény. Téged zeng minden földi s égi lény.

Mind elpusztul, eltűnik, elenyész,

Te, te örök, örök időig élsz.

Tied a jutalom, mely lelkünkre vár:

A rejtett fény, az örök diessugár. Így dalolt Slomo Ibn Gavirol, a spanyol aranykor költője Istenről. Asszociálva a Hegyre, a Szináj hegyére is, ahol megjelent Mózes tanítómesterünknek.

Szináj hegy.

Alacsony kis magaslat a hatalmas vonulatok között. Mégis vala-

1956-ra emlékezünk

Az 1956. évi forradalom és szabadságharc zsidó hősi halottai emlékére a Dohány utcai zsinagóga melletti Wallenberg Emlékparkban elhelyezett emléktáblánál 2011. november 3-án, csütörtökön, 13 órakor megemlékezést tartunk.

A beszédet Mécs Imre egykori halálraítélt tartja.

Különös megtiszteltetésnek vennénk, ha a megemlékezésen megjelenne és az emlékezés követ elhelyezné.

Feldmájer Péter
Mazsihisz-elnök

Zoltai Gusztáv
ügyvezető igazgató

miben kimagaslik. Ott adatott Isten által a zsidóság, de az egész egyetemes emberiség számára a Tízparancsolat. A Szináj azóta az univerzalitás, s természetesen a zsidóság szimbóluma is.

האכן הזאת דומה להר סיני

Ez a „kő”, ez az épület, a mi alma materünk, egyetemünk, Szináj eszméjének volt és maradt a követője, magának a kontinuitásnak.

Folytatólagosság.

Gondolati rendszerünk egyik legfontosabb és leglényegesebb része ez. A zsidóság történetének mindennapi foglalatában ebben a fogalomban központosul.

Ebben fókuszál a tanítók hivatása, felelőssége, és a diákok igyekezete is. Átörökíteni mindazt, amit hithű, nagy tudású elődeink leírtak, melyeknek szellemében éltek, s melyek jegyében cselekedtek, tanítottak, s kijelölték az irányt, meghatározták az utat, melyen napjaink ifjúságának, nemzedékeknek járniuk kell.

A rabbi építője a zsinagógának, a zsinagógái életnek.

Az elmúlt évtizedben – szinte egyedülálló módon – külső architektúrájában és belső enteriőrjében a legtöbb magyarországi zsinagóga megújult. De ez nem elég! Belső megújulást is igényel, elkötelezett embereket feltételez, invitál.

כי אכן מקיר תזעק

Hívó szóval vár a templom, és hitre, szomszéd szóra vár a hívó lélek. Hallod a kő, a zsinagógái kő és a lélek harmonikus szavát?

Az ember szabadidejéért folyó verseny kíméletlen korában a köznapiság istentisztelet újraszervezése, az ünnepi imák artiztikumának emelése vallási életünk nagy kihívása. A rendszeres, igényes, időszzerű homília a modern ember érdeklődését is kivívja.

Légy részese annak az ideálnak, amely a zsinagógát helyezi a spirituális élet központjába. Mivelője 134 éves egyetemünk hebraisztikai és judaisztikai tudományosságának.

Megfontolt tanítója hitbéli rendszerünknek.

A zsidóság demográfiai átrendeződése és hitéleti járatlansága folytán az „építő rabbi” a szertartás sokirányú feladatát betöltő, nélkülözhetetlen személyiség. Olyan szellemi vezető, tanító, gondozó egyszerre, akit hite vezérel, kinek lépéseit az Örökkévaló vigyázza, kinek jutalma a hívek szeretete, bizalma.

A mesterek és tanítványok alapvető feladata és hivatása az legyen, hogy a Tóra szellemében éljenek.

Tanuljunk, tanítsunk, s ennek szellemében cselekedjünk!

A rabbi, bárhová kerül is, szükség szerűen a Tóra eszméjének hordozója, és hordozója is marad. Ez a mi hitvallásunk, gondolkodásunk, eszményünk foglalatja.

Ezt hirdették és hirdetik rabbiaink itthon és szerte a világon. Különböző nyelveken. De mindig összekötötte őket valami. Az istenhit, a szent nyelv, s most is – a szélsőségesen támadott – Izrael szeretete.

Egy régi legendát idézek:

„Az új szőlővenyigét – rendszerint – a régi, bevált, a talajhoz szokott karóhoz kötik.

Ezen jobban megkapaszkodik, finomabban tapad, lágyabban idomul az új hajtás, hogy majd virágba szökkenve termést hozzon, s az emberek örömét okozza.”

E szimbólum napjaink zsidóságához is szól. A hazai zsidóságnak immár sokadik nemzedékét neveljük a mózesi törvényekre. Ez az új nemzedék valóban „új hajtás”.

Nyíltszívű. Tiszta tekintetű.

Kritikus. Életerős.

Öntudatos. Optimista.

Úgy tanítottunk Téged is, hogy öled át és érezd sajátodnak a hagyomány sok évszázados „fáját”.

Tartsd szemed előtt, őrizd-vigyázd a jeremiási gondolatot:

... נתתי את תורתך בקרבם ועל לבם אכתובה...

„...Tórámat a lényükbe helyezem és a szívükbe vésem én...”

Indulj utadra!

Légy magyar rabbi! A lelkek gondozója! A szegények gyámoltója.

השקפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש

Izrael a 21. századi csúcstechnológia korában is meghallja a hitre szomszéd ember sóhaját. Légy a neológia eszményének tanítója. A párbeszéd híve. Aki a zsidóság évezredek kultúráját egyeztetni a judaizmus tudományosságával.

Légy az istenhit elkötelezettje. A béke, a megbékélés hírnöke.

Kísérjen Téged a szeretet szava, s a Mindenható Isten óvjon élteid útjain!

Több mint egy évtized tanulmány után legyen jutalmad a kiérdemelt „rabbi” cím!

Légy a hagyomány láncolatának éber őre!

להיות רב בישראל

Légy Izrael tanítója!

Semjén Zsolt pohárköszöntője

Ünnepöl Barátaim!

Végre helyreáll a dolgok rendje azáltal, hogy együtt van a gyülekezet, illetve az önkormányzat és az állam. Mert ez kifejezi, hogy egyszerre vagyunk tagjai gyülekezeteinknek, egyházainknak és polgárai az országnak. Tehát a kettőnek nem a szembenállása, hanem az együttműködése a járható út.

A zsidó-keresztény bibliai örökség megkerülhetetlen nemcsak vallási, de civilizációs szempontból is, mert aki nem ismeri a Bibliát, az nem fog érteni egy Bach-művet vagy például egy Dürer-metszetet, illetve egy Chagall-festményt.

A magyar zsidóság egyszerre örököse az egyetemes magyar és az egyetemes zsidó kultúrának, de különleges felelőssége a sajátosan magyarországi zsidó kultúra megőrzése, mert ezeket az értékeket csak és kizárólag a magyar zsidóság tudja megőrizni és továbbépíteni, illetve továbbadni az utódoknak.

GIORA SHARON FÓKÁNTOR

Ahány (egy)ház, annyi szokás

Szukkot Amerikában szukkaversennyel

Az ünnepek közeledtek emlékeztetben mindig felelevenednek a régi idők, a gyermekkori emlékek, ahogy akkor készültünk a jeles napokra. Akarva-akaratlanul összehasonlítom a környezettel és a szokásokkal, melyek ma körülvesznek. Sok tekintetben hasonlóak a gyakorlatok, hiszen maga az ünnep és annak jelentősége nem változik, legfeljebb néhány dolog módosul, az idő, a kor, a lehetőségek miatt. Emlékeim visszavisznek Kaposvárra, majd Budapestre a Bocskai úti, Dózsa György úti, Dohány utcai zsinagógákba, később az izraeli Natanja városbeli kis közösségembe... ezekben töltöttem el a legtöbb ünnepet.

SZUKKOT – a szó sátrakat jelent. Köznapi nevén magyarul sátoros ünnepnek nevezik. A három zarándok-ünnep egyike, kronologikus okokból harmadikként említik peszach és sávuot után, hiszen a naptárban késő ősszel foglal helyet, az őszi nagyünnepeket követően, öt nappal jom kippur után. A szukkot, akárcsak a másik két zarándok-ünnep, szoros kapcsolatban áll a természeti jelenségekkel, az agrárkultúra fontos mozzanataival. Szukkot idején a teljes természet betakarítása van soron, de különös jelentőséget ad mindennek az a gondolat, hogy nyolc napon át sátorban tartózkodunk, legalábbis az étkezések idején, emlékeztetve öseinkre, akik a negyvenévi vándorlás alatt sátrakban éltek.

A sátorépítés hagyományosan jom kippur kimenetele után azonnal megkezdődik. Kedves és igen szeretett foglalatosság ez a gyerekek számára, ilyenkor a talmud-tóra oktatás helyett is a sátor körüli munkálatokkal telik az idő. A kicsik elsősorban a díszek elkészítését és elhelyezését kedvelik és végzik szívesen. A sátor építésének megvannak a szabályai. Mindenekelőtt: ne legyenek a szukkának stabil, elmozdíthatatlan falai vagy részei, hanem mozgatható, ideiglenes elemekből álljon, amelynek öseink sátrai voltak a sivatagi vándorlásokor. A tető lefedése fágakkal történik, mindenképpen úgy, hogy az égboltra lehessen látni. A sátor tehát ki van szolgáltatva az őszi időjárás esetleges szélsőségeinek, viszontagságainak. A szukka teljes lefedése szabálytalan, és ebből néha kellemetlenségek is adódtak, melyeknek tanúja voltam. Az egyik itteni hívem az esőtől próbálta megóvni remekül megépített és gyönyörűen feldíszített sátrát, ezért a tetejét egy nagyméretű műanyaggyalival lefedte. Jött az eső, az anyag megtelt vízzel, és a jelentős súlytól a sátor összedőlt. Ez lecke gyanánt jó volt az illető számára, aki többet nem alkalmazta ezt a védekezési módszert.

Amerikában a szukkot nagyon közkedvelt ünnep. Sokan állítanak

sátrat otthon, a kertben, a teraszon vagy az udvaron. Vendégeket hívnak, közös étkezéseket rendeznek. Szinte minden közösségben létezik az úgynevezett szukkaverseny. A hitközség egyházi és világi vezetőiből álló kis „zsűri” végigjárja a versenyre benevezettek alkotásait, aztán a megépítést, a díszítést, a vallási előírásoknak való megfelelést, az esztétikai formát tekintetbe véve dönt a nyertesekről. Kedves, szép szokás ez, sarkallja is a családokat minél szebb és az előírásoknak minél megfelelőbb sátrak építésére.

Tréfás anekdotaként él a köztudatban az az állítólag megtörtént eset, amikor egy elegáns negyed lakói a nyolcnapos ünnep első napján jelentést tettek a városigazgatásnál, hogy a zsidó szomszéd „valamiféle sátor-szerű tákolmányt” állított fel az udvarában, de oly módon, hogy azt az utcáról is látni. Rontja és csúfítja ezzel a környéket (egyesegek arra is hivatkoztak, hogy ha közülük valaki éppen árulja a házat, ez a látvány ugyancsak levon az eladási értékéből). A városigazgatás belülről a helyettes polgármesterhez került az ügy, aki történetesen zsidó volt. Elolvasta a panaszt, és azonnal „igazságos” ítéletet hozott: ajánlott levélben felszólította az „engedély nélkül sátrat építő szomszédot”, hogy az építményt legkésőbb kilenc nap múlva távolítsa el...

Templomunk előtt is áll nyolc napon át a sátor. A minján után oda vonulnak az imádkozók reggelizni, az épületben működő óvodából is oda viszik a gyerekeket étkezni, de a közösség más tagjai is eljönnek, hogy ott fogyasszák el ebédjüket.

Az ünnep fontos kelléke a LULÁV és az ETROG. Az ünnepi csokor egy egyenes pálmaágából, mirtusz- és fűzfalevelekből áll. Mellette ott van az ETROG nevű citrusgyümölcs. Mindez együtt az aratást, a Szentföld növényvilágát hivatott szimbolizálni. Jelképezi a csokor az emberi test négy szervét is: a gerincet, a szívet, a szemet és az ajkat. A reggeli Hállél imánál kezünkben tartjuk a csokrot, és meghatározott szövegrészeknél a négy világtáj irányába megrázzuk, a Hosáná ima recitálásakor pedig körülvisszük a templomban. Szukkot utolsó napja az úgynevezett hosáná rábbá, amikor a fűzfaleveleket leverjük az ágakról, jelképezve a bűnöktől való megszabadulásunk óhaját.

A szukkoti istentiszteletek Amerikában mindenben hasonlóak az európai zsinagógák liturgiájához. Érdekes különbség azonban a sömini áceret és a szimchát torá egy napon vagy két különböző napon való megünneplése. Mint tudjuk, a Tóra a szukkot és a kapcsolódó ünnepek számára összesen nyolc napot ír elő,

azaz a két utolsó napot egyként említi. Izraelben ezt így is tartják, akárcsak a másik két zarándok-ünnep esetében: a második napoktól eltekintve. Azok csak a diaszpórában ismertek. Az amerikai haladó templomközösségek egy jelentős része ezt a gyakorlatot magáévá tette, és az izraeli szokásnak (valamint a törői előírásnak) megfelelően egynapos ünnepeket tart. Az ortodox áramlat itt, Amerikában, a diaszpórai szokások szerint megtartja a második ünnepeket, annak dacára, hogy Izraelben az ortodoxia is csak egy napot tart.

A sömini áceret (a nyolcadik napot) és a szimchát torát (a Tóra örömmünepét másnap) tehát az amerikai hitközségek nagy részében egy napon ünneplik. Akárcsak Izraelben, itt is az a fura szituáció áll elő, hogy egy napon kerül sor a Mázkir imára, a Gesem bencsolásra (az esőért való könyörgésre) és a tóratekerccsel való vidám körmenetre. Nem idegen ez az ünneplési mód népköltől, hiszen tudvalevő, hogy a zsidó egyik szeme sír, a másik nevet. Kántorként ezt a tényt mindig szem előtt tartottam a zenei megszólaltatás terén is. A nagy elődöktől megtanultam, hogy a legdrámaibb fohászokban is lehet találni egy mondatnyi helyet arra, hogy valamivel derűsebb hangvételű melódiát szólaltassunk meg a soha meg nem szűnő bizakodás jeléül. Az optimistább, könnyedebb hangvételű imákban pedig megjelenjen egy csepp könny, egy-egy szemorkásabb dallam.

Ha megnézzük Izrael függetlenségi napjának ünneplési formáját, ott is láthatjuk, hogy az előző nap a gyász, az Izrael hőseire való emlékezés. Amikor este a szirénák lefújják a gyászt, szinte azonnal megkezdődnek az önfelédlt ünneplések. A templomokban másnap a Hállél hálaadó zsoltárait mondják, az utcákon áll a bál, a tánc, a vigasság. Több ez az úgynevezett „meghalt a király, éljen a király” helyzetnél. Vallásunk és népünk számára egybeforr a múlt és a jövő, a sors ránk mért tragédiáira való emlékezés és az öröme okot adó, felemelő, boldog ünneplés.

Régi gyermekkori emlékeimben a körmenetek méltóságos formája él. Izraelben egy más jellegű ünnepléssel találkozom. A törákkal a templomból kimentek az utcára, és ott táncoltak. Ez terjedt el Amerikában és a világ más pontjain is. Önfelédlt öröm jellemzi az ünneplést, a körmenetek között vidám, de a helyhez és alkalomhoz illő dalokat, zsoltármondásokat énekelnek. A fiatalok és a gyerekek sokkal inkább kedvelik ezt a formát, aktívan részt vesznek benne, és úgy érzik, ez jobban kifejezi az ünnep lényegét. Szimchát torá napján befejezzük és újakezdjük a Tóra olvasását. E napon lehetőleg minden jelenlét felhívunk a Tórához.

Sömini áceret és szimchát torá egy napon való megünneplése tehát nem okoz zavart, nem szül ellentmondást a liturgiai gyakorlatban. Persze a szétszórtaságban az oly régen dívó szokás, az időbeli elválasztás megszokott és elfogadott ünneplési mód, melynek gyakorlása igen-igen sajátja a diaszpóra vallásos zsidóságának.

Fogadjuk a ránk köszöntő gyönyörű ünnepeket és üdvözljük egymást a hagyományos köszöntéssel: **CHÁG SZAMÉACH** – boldog ünnepet, vagy **MOÁDIM LÖSZIMCHÁ** – örömteli időket (ünnepeket)!

Tallózás egykori zsidó újságokban

Magyarító Egylet (2.)

A Tudományos Akadémia folyóirata, a Budapesti Szemle mintájára tervezett „Irodalmi Füzetek – Szemle az Izraelita Magyar Egyletben felolvasott művekből” című folyóiratból nem lett semmi. Pedig már azt is tudták, hogy három ív lesz a füzetek terjedelme, és évi 5 forint az ára. Az első számnak az 1861. január 24-i és február 2-i jegyzőkönyv alapján 1861. március 15-én kellett volna megjelennie... A Libanon című folyóirat 1938. március-áprilisi számában közölt „Az Izraelita Magyar Egylet törekvései” című tanulmányában Groszmann Zsigmond (1880–1945) sajnálattal jegyzi meg: „...és a szép terv oda zsugorodott, hogy az 1848. évi naptár és évkönyv (zsidó naptár és évkönyv – a szerk.) mintájára kiadták az 1861. évi évkönyvet kilenc részben, a felolvasásokon elhangzott dolgozattal.” A tanulmány írója, az elégedetlenkedő Groszmann Zsigmonddal, a Dohány utcai zsinagóga főrabijával szemben mi, 150 évvel későbbi utódok, megjegyezhetjük: ez sem volt semmi.

Az egyletnek hatalmas tervei voltak. Lów Lipót (1811–1875) szegedi rabbi, a híres prágai rabbi Jehuda Lów ben Becalel leszármazottja, a zsidóság egyenjogúsítási mozgalmának egyik vezéralakja, aki a magyar nyelv magas szintű ismeretével is példát mutatva, elsőként vezette be a magyar nyelv használatát a szertartásokon, arra buzdította az egylet vezetőségét, hogy a Szentírás teljes magyar fordításának és kiadásának gondolatával foglalkozzék. Lów Lipótnak oroszlanrésze volt abban, hogy még az 1862. évben ötfős szerkesztőbizottságot állítottak össze, melynek Lów Lipóton kívül tagjai voltak még: Steinhart Jakab aradi rabbi (1818–1875), a híres pozsonyi Chátám Szófer tanítványa, aki Hírök címmel kiadott könyvanyag lapjában tudósított az 1843-as országgyűlésről, és aki a nagynevű Chorin Áront követte Aradon, és maradt a rabbiszékben 40 évig; aztán meg Zipser Mayer rohongi rabbi (1815–1869), aki először Morvaországban volt Trebits Nehemiás tanítványa, majd mesterét követve Nikolsburgban is. Zipserről tudni kell, hogy a zsidó közoktatás bátor megreformálói közé tartozott Magyarországon. Bár ezzel megosztotta a zsidóságot, 1844-ben létrehozta a hagyományos chéder helyett az első Izraelita Elemi Tanodát. 1851-ben a Tudományos Akadémia díszdoktorává avatták. A munkacsoportban részt vett továbbá Groszmann Ignác (születési és elhalálozási éve ismeretlen) leányiskolai tanító és Mezei Mór (1836–1925), az egylet titkára, a Magyar Izraelita című lap szerkesztője.

Hirdetményt tettek közzé, hogy jelentkezzenek, „kik a fordításban vállalkozni képesek, hogy abban tettelegesen közreműködjenek, s a kijelölendő bibliai részeket ivenkénti díjfértés mellett magyarra fordítsák”. A héber és a magyar szöveg párhuzamos szembeállításán kívül magyarázatokkal is ellátott, „hitbeli tradícióknak megfelelő szövegszerű fordítás”, és az „iskolai használatra idomított” ifjúsági biblia kiadása szerepelt a célkitűzések között.

Jó érzékkel és gyakorlatiassággal megálldva, a bírálóbizottság mellé egy kiadói bizottságot is felállítottak, melynek tagjai voltak: Kern Jakab vállalkozó, Hercz Salamon vállalkozó, dr. Hirschler Ignác, a magyarországi szemészet megalapítója, Bachrach Miksa hitközségi elnök és Wahrmann Mór politikus, a főváros egyesítésének egyik kezdeményezője.

A Szentírás feltehetően zsidó fordításban történő magyar nyelvű megjelentetése az egész magyarországi zsidóság ügye lett. A kiadás nem kevés költségű hitközségi támogatásokból és adományokból kívánták fedezni. Az adakozók között a legelső volt Montefiori Mózes, a híres angol emberbarát, aki felesége emlékére 25 fontsterlinget adományozott.

A nagy munka elkezdődött. A Tóra első könyvének fordítását Lów Lipót vállalta, a többi Steinhart és Zipser. A felbuzdulás eredménye néhány tucat jelégés levél volt. A pesti rabbiság irattárában fellelt dokumentumokból és jegyzőkönyvekből kiderül, hogy a Tórán kívüli könyvekre 24 db jelégés levél érkezett próbafordításokkal. Megtudhatjuk, hogy ezek miként oszlottak meg. A levelek és a jegyzőkönyvek tanúsága szerint Józsué könyvéhez öt pályázó küldött próbafordítást, a Bírák könyvéhez hat, Sámuel első könyvéhez öt, Sámuel második könyvéhez három, a Királyok első könyvéhez egy, a Királyok második könyvéhez egy, Ézsaiás könyvéhez kettő, Jeremiás könyvéhez egy. Érdekes a névsor, kik és honnan küldték el pályázatukat. Kik érezték magukban elhivatottságot bibliafordításra Magyarországon a 19. század második harmadának végén? Mint ahogy az egyesülethez is csatlakoztak nem zsidók, ugyanígy lehettek a pályázók között is, habár a névsor nem ezt mutatja. Haladjunk sorban, emlékezzünk rájuk szeretettel, hiszen dédapaink, nekünk nemzedéke ez.

Back S. Joachim főleleml tanító Valkányból küldött a Bírák könyvéből való fordítást. Berndorfer Károly főleleml tanító Bajáról a Bírák könyvéből, valamint Sámuel első és Sámuel második könyvéből fordított. Hirsch Mór, az Izraelita Fótanoda tanítója Kecskemétről Józsué könyvéből és Sámuel első könyvéből, Brückler Mihály a Bírák könyvéből és Sámuel első könyvéből készített szemelvényt magyar nyelven. Eperjesről Deutsch Sámuel „fótanító” Ézsaiás könyvével jelentkezett. Deutsch Sándor Józsué könyvéből, dr. Ditchstein Dezső orvos Ézsaiás könyvéből, az eperjesi Friedlender Ignác pedig a Bírák könyvéből és a Királyok második könyvéből fordított, a sátoraljaújhegyi Führer Ignác „mintafótanodai altanító” pedig Józsué könyvéből, a Bírák könyvéből, valamint Sámuel első és második könyvéből. Hoffmann Mór tanítójelölt Pestről Józsué könyvéből, Kleinvald Leopold „főlemliskolai” tanító Rohoncra Józsué könyvéből fordított, a pesti Lówy Sándor pedig Sámuel második könyvéből. A pesti orvos, Neuberger Dávid a Királyok első könyvéből magyarított. Az ifjú Pollák Cháim tanító, rabbijelölt, aki évekkel később egy sikeres héber–magyar szótár szerzője lett, Sámuel első könyvéből küldött fordítást a pályázatra. A nagykorúsi testvérpár, Rothbaum Móric és Mózes, mindketten bölcsészhallgatók voltak a budapesti egyetemen, Nehemiás könyvéből fordítottak, Weisz Joél pedig a Bírák könyvéből, kommentárral.

Lów Lipót szerint „a befolyt próbadolgozatok azt mutatják, hogy a pályázók között nincs egyetlen egy elhivatott sem”. Feltűnő, hogy több jeles pedagógus, mint például a zsámbéki születésű Reich Ignác (1821–1887) tanár és történész, az emancipáció élharcosa, a pesti Zsidó Közösségi Iskola tanára, Mózes első könyve és a Haggada fordítója, vagy Deutsch Henrik (1822–1889), a Pesti Izraelita Hitközség talmud-tóra tanára, 1868-tól az Országos Rabbiképző Intézet igazgatója és más, a héber és a magyar nyelvet magas szinten ismerő, kiváló szaktekintélyek sem a fordítás, sem a bírálat munkájában nem vettek részt.

A színvonalat illetően Groszmann Zsigmond tanulmánya példákat is közöl. Néhány pályázó ugyanis bibliafordítási szöveget használt jelégéül. A Libanon című lap 1938. március-áprilisi számának fentebb említett cikkéből vett idézetek alapjai lehetnének egy „görbe bibliainak”. Groszmann Zsigmond szerzőjük nevével aposztrofálta ezeket a „műfordításokat”, mi ettől eltekintünk.

„Szívem Izrael véreireh vonzódik” (Bírák 5/9)
„Íme! engedelmességek jobb áldozatnál – figyelmeznem a kosok kövérénél.” (I. Sámuel 15/22)

„És vala az Örökkévaló szelleme a bírálónál.” (Bírák 2/18) „Ami inkább szellemeskedés, mint műfordítás” – jegyzi meg Groszmann, s mi hozzátehetjük, hogy Karinty „Így írtok ti”-jába illő...

„Meg ne szűnjék a tan e könyve a te szádból.” (Józsué 1/8)
„És kik őt szeretik, legyenek felkelte a napnak erőteljes.” (Bírák 5/31)

„És többé nem fogják gazemberek nyomorgatni, mint azelőtt.” (II. Sámuel 7/10)
„Ti pedig, kik ragaszkodátok Örökkévaló Istenetekhez, éltek még mindnyájan.” (V. Mózes 4/4)

„Mert el nem hagyja az Örökkévaló népét nagy neve végett.” (I. Sámuel 12/22)
(folytatjuk)

Magén István

Az antiszemitizmus egy újabb „gyöngyszemével” találkozhat az olvasó a képen. A helyszín Varsó, ahol a Legia Warszawa labdarúgója a Hapoel Tel-Aviv csapatát fogadták. A „szurkolók” egy harmincméteres molinóra arabra stílizált betűkkel írt Dzsihad Legia felirattal „kedveskedtek” az izraeli csapatnak és kísérik, azaz az Izrael elleni Szent Háborút reklámozva.

Simon Peresz újévi üzenete

Remélhetőleg a beköszöntő új év meghozza a békéért kifejtett erőfeszítéseink gyümölcsét, a nagyobb biztonságot és a gazdasági fejlődést, és folytathatjuk azon törekvéseinket, amelyek a zsidó nép jövőjének védelmére irányulnak, valamint tovább erősíthetjük az Izrael és a diaszpórában élő zsidó testvéreink közti kapcsolatokat.

Az elmúlt évben drámai változások söpörtek végig térségünkben, örökre megváltoztatva a Közel-Kelet arculatát. Egy olyan ifjú nemzedék indította el küzdelmét, amely bátran harcolt önmaga fel-szabadításáért, hogy leverje az elnyomó rezsimet bilincseit, és életét is kockáztatva elszántan követelje alapvető jogait a szabadsághoz, a demokráciához, a méltóság-hoz és a munkához.

Mielőtt a por leülepedik, nehéz előre megjósolni, mire számíthatunk, de az elkövetkező év a kockázatok mellett is hatalmas lehetőségeket és alkalmakat kínál. Bátorságra van szükségünk, hogy felmérjük és megértsük a lehetőségeket, amelyek a jobb jövőt biztosítják. A térségnek a demokrácia és a szabadság felé irányuló tendenciája Izraelnek is javára válik, és nagy érdeklődéssel figyeljük majd e folyamatot.

Izraelben is történtek változások. A társadalmi igazságosságért indított józan mozgalom az egész országra kiterjedt, és nyilvánvalóvá tette, hogy Izrael népe tudatában van annak, hogy jeleznie kell egymás és a társadalom iránti szolidaritását. Felkészültek arra, hogy harcoljanak önmaguk és gyermekeik jobb jövőjéért, és felemelő érzés volt megtapasztalni, ahogy százezrek emelték fel – békésen és teljes egyetértésben – hangjukat jogaikért. E téren is lehetőség adódik a változásra, amelyet nem szabad veszni hagyunk.

Az Izraelben és a diaszpórában élő zsidókat összetartja a közös érzelmi kötődés és sors, így kölcsönösen felelősek egymásért. E kötelek sohasem gyengülhetnek, csak tovább erősödhetnek, ezért a zsidó fiatalokat képezni kell Izrael megismerésére, miközben elmélyítik elkötelezettségüket Izrael iránt, hiszen ez a legfontosabb cél. Nem kevésbé fontos az izraeli ifjúság nevelése, hogy ők is megismerjék diaszpórában élő testvéreiket, és nyilvánvalóvá tegyék mind az ifjak, mind az idősebbek számára, Izraelben és külföldön egyaránt, hogy Izrael minden zsidó hazája, és hogy egy erős Izrael hivatkozható a diaszpóra zsidóságával, és ez az, ami összeköti bennünket. Együtt alakíthatjuk ki elképzelésünket a zsidó nép jövőjéről, amely a Tikun Olam zsidó értékein és a békén alapszik.

A jövő év kritikus korszak lesz Izrael és az egész térség, sőt a világ számára is, és összetett kihívások elé állít bennünket. Ha ezekre az egzisztenciális fenyegetésekre gondolunk, összefogással legyőzhetjük a nehézségeket, hogy felülkerekedjünk azokon. Ugyanakkor ezen időszak a lehetőségek kora is lesz, és bizton remélem, hogy e lehetőségekből előnyt fogunk kovácsolni, és az ígéret, a fejlődés és a biztonság esztendejévé tesszük.

E jobb holnap felé tekintve, innen, Jeruzsálemből küldöm őszinte és legjobb kívánságaimat a világban élő zsidó embereknek egy békés, örömteli, jó egészséggel és gyarapodással teli évhez. Sáná továt!

Simon Peresz
Izrael államfője

Körzeti kitekintő

Pécs. Beszélgetés Ilan Morral, az új izraeli nagykövettel (balról az első)

Pécs

A Pécsi Magyar–Izraeli Baráti Társaság a hitközség támogatásával Izrael Napokat rendezett. A program ünnepélyes megnyitóval kezdődött,

melyen bemutatták a Szombat folyóirat pécsi mellékletét. Az Izraeli Nagykövetség Jeruzsálem című képkoncertjét és dr. Szabó Attila Izrael arcai című fotókiállítását tekinthették meg az érdeklődők. A város ArtMozija izraeli filmeket vetített. A Hotel Palatinusban rendezett izraeli vacsoraesten Bíró Nóra és Jáger Bandi műsora szórakoztatta a meglepeteket. A nagy sikerű zsinagógai zárókoncertet Ilan Mor nagykövete – aki ezt megelőzően baráti beszélgetésen találkozott a hitközség elöljáróságának tagjaival – nyitotta meg. A műsorban fellépett Bíró Eszter, Bíró Nóra és Gerendás Péter.

Mitzki Ervin

Szeged

A Délmagyarország és a Délvilág c. napilapok támogatásával a Délvilág hűségkártyával rendelkezőknek az őszi fesztiválon kedvezményesen adott nagyszabású koncertet Harmónia címen a Kossuth-díjas Ghymes együttes. Közreműködött a Debreceni Filharmonikus Zenekar és a Rókus Gyermekkar, vezényelt Bókai Zoltán, a Pécsi Nemzeti Színház karmestere. A hallgatóság több alkalommal is vastapsal és ládbogással fejezte ki tetszését a kitűnő akusztikájú zsinagógában. Az eseményt megtisztelte jelenlétével Dux László felsőoktatásért felelős helyettes államtitkár, Vízihányó Ferenc, a Csongrád Megyei Közyűlés alelnöke, Sárdi Zsolt, Új-Zéland tiszteletbeli konzulja és a helyi közélet számos szereplője.

A fesztivál ideje alatt kezdődött meg a hitközség és az ORZSE közös szabadgyetemének programja. Első előadóként Markovics Zsolt szegedi főbbi helyi zsidóságról, egy neológ közösség hitéletéről, hagyományörzéséről, értéktöréséről beszélt szülőhelyén. A látogatók között számos hallgató volt jelen a hittudományi főiskoláról és az SZTE bölcsészettudományi karának vallástudományi tanszékéről. A szabadgyetem havonta egy előadással gazdagítja az érdeklődők ismeretanyagát.

L. A.

Így készültek a nagyünnepekre

Mojse Tajvió Weisberger ortodox főbbi a szokásos csütörtöki szentírás-magyarázatát – hogy minél többen hallhassák – a szlichotot egy héttel megelőző vasárnap délutánra tette, ahová – elkülönített helyre – hölgyeket is szívesen láttak. Mivel Nicávim szidrájáról esett szó, amelyben írva van: itt álltok a ti Istenetek előtt, a törzsek vezetői, vének és fiatalok, férfiak és asszonyok, az előkelőségektől a favágókig és a vízmerítőkig, tehát mindenki meg lett hívva. Példájukat követtük. Az invitálásra a legkülönbözőbb imahelelyekről figyelemre méltóan sokan eljöttek, irányzatoktól függetlenül, fiatalok, idősök, férfiak és nők, mert – mint ahogy a főbbi mondta – nemcsak azokhoz szolt az Örökkévaló, akik Mózes idejében ott álltak, hanem azokhoz is, akik nem voltak velük, mert még nem éltek. Tehát a későbbi nemzedékekhez, így hozzánk is szolt a figyelmeztetés. Az a szó, hogy hájom – a mai napon – ebben a formában a ros hájánát jelenti. A lifné – előtte – szót úgy kell érteni, hogy ros hájánát előtt mindnyájan ott állunk „előtte”, ítéletre várva. Az egyik legszebb ünnepi költemény, az Unesane tajkef ki is mondja, az angyalok is megdöbbenek, és remegve szoltak: ez az ítélet napja. Félelmetes napoknak is nevezik. De ez nem azt jelenti, hogy búskomorak és szomorúak legyünk, ezt csak a rossz szellem diktálja így nekünk. Legyünk reményteljesek! Az „előtte” szó azt is sugallja, hogy a bűnbánatot, a jó cselekedetet, az imát már elul hónapban el kell kezdeni. Írva van, hogy a fenti cselekedetek elhárítják a végzetet. Mózes a Szináj hegyre harmadszor elul hónap elsőjén ment fel, és negyven nap múlva azzal a hírrel jött le, hogy az Örökkévaló megengesztelődött az aranyborjú vétkei miatt. Tehát ez egy kedvező időszak, hogy az őszinte fohász meghallgatást nyerjen. Kedvezőbb, mint bármikor máskor. A Tórában az Örökkévaló neve két formában van leírva. A négybetűsben (tetragramaton), amely az Irgalmasat jelenti, és Elokim, az ítélező alakjában. Egy hónap adatott meg nekünk, hogy cselekedeteink szerint a bírószekekből az Irgalmasság Trónjára üljön a Teremtő.

A ros hájánát megelőzően legalább négyszer – a magyarországi hagyományok szerint – hajnalban mondjuk a szlichot – bocsánatkérő – imát, amelyet először az ünnepet megelőző vasárnap recitálunk. Ha a hét elejére esik ros hájánát, akkor az előző heti vasárnap kezdjük a fohászzkodást.

Miért kell legalább négyszer mondanunk? A sok válasz közül emeljük ki egyet. Az áldozatot, amit az őseink bemutatnak, négy napon keresztül vizsgál-ták, hogy az állat hibátlan-e. Most, amikor nincsen áldozás, minket vizsgál-nak ennyi napon át, hiszen magunk vagyunk az áldozatok.

A ros hájánát egyik legfontosabb jellegzetessége a sófárfúvás. Számos oka közül (Rábbenu Szádjá gáon tízet említ) mi most egyet idézünk. A teremtés kezdete elul hó 20-án volt. Az ember létrejötté tísri hó elsején történt, a hatodik napon. Akkor lett népe az Örökkévalónak. Tehát akkor vált királlyá, akit megillet a kürt harsogása. Minden ros hájánákor újrakoronázzuk, és imáinkban hangsúlyozzuk királyságát. Ügyelnünk kell, hogy a mi imánk ne olyan legyen, mint a kutya ugatása, amely csak öncélúan élelmet követel, ne csak magunkért szóljon, hanem a családunkért, a békéért, az emberiségért, és hogy legyen erőnk szolgálni az Örökkévalót. Ros hájánákor több jelet használunk. A kalács kerek és édesebb a szokottnál. Mézbe mártjuk. Az almát is mézbe. Erre külön áldást is mondunk, hogy újítsa meg az Örökkévaló a következő évet számunkra jóra. Az alma édes, a méz is édes. Legyen az esztendő számunkra kétszeresen édes. A sárgarépa jiddis neve mererün, ami többedesét, szaporodást jelent. Eszünk halat, mert az az egyetlen állat, amelynek állandóan nyitva van a szeme, nincs szempillája. Hogy az Örökkévaló is ránk pillantson. Valamint szaporodjunk, mint a halak. Eszünk hal- vagy bárányfejet, hogy tiszta fejjel tanulhassunk, szolgáljuk az Örökkévalót elsőnek és nem utolsónak.

Ha a felsorolt követelményeknek megfelelően, akkor ros hájánát számunkra az öröm ünnepe lehet, és ha ezt sokan megteszik, akkor ez a reménység és a bizakodás időszakává válhat. Helyes az előkészületek során megvizsgálni az imaszóját, a töfilint, legalább három és fél évenként, az ajtófélfán a mezüzet szintén. Ha valakinek nincs ilyen kegytárgya, forduljon bizalommal Weisberger főbbi úrhoz, mert egy nevéltitkoló adakozó jóvoltából tud segíteni, hogy az ítélezés idején vedve legyen a ház az ártó szellemektől és gondolatoktól. Adja az Örökkévaló, hogy fizikailag és szellemileg felkészülve fogadjuk az ünnepeket, és imáink meghallgatásra találjanak.

Ezzel fejezte be a főbbi mondanivalóját. Az előadás után a rebbeben sü-tötte süteménnyel megvendégelték a meglelteteket, s ugyancsak a rebbeben edességcsomagot adott át a hölgyeknek. Látva az érdeklődést, úgy döntött a vezetőség, hogy a mindenkire szóló dróse – szónoklat – sorozatát ezentúl vasárnap délutánonként tartják meg, amelyre, mint eddig, most is szeretettel vár az ortodoxia minden hallgatót, aki a Szent Tanból épülni akar.

D.G.

A Budapesti Zsidó Hitközség Chevra Kadisa Osztálya

pályázatot hirdet

TEMETŐVEZETŐI

állásra, a Rákoskeresztúri zsidótemetőbe
(Budapest X., Kozma u. 6.).

Jelentkezés írásban vagy személyesen a BZSH Titkárságán
(1075 Bp., Síp u. 12., III. emelet 41.), hétfőtől csütörtökig
9 és 15 óra között.

A múzeum igazgatója a Múzeumból

Az Osztrák Kulturális Fórum különleges adottságú Andrássy úti helyiségeinek egyike adott teret a Holokauszt Dokumentációs Emlékközpont évadnyitó rendezvényének, melynek vendége a Zsidó Múzeum igazgatója, Peremiczky Szilvia volt.

Szita Szabolcs üdvözlő szavait követően az előadó bevezetőjében elmondta: különleges helyet foglalnak el a magyarországi múzeumok és zsidó létesítmények között is. Állandó kiállításuk a zsidó vallásba, szokásokba, a magyar zsidóság történetébe nyújt bepillantást, a szó legnemesebb értelmében vett ismeretterjesztést végezve, az időszak kiállítások pedig a magyar és az általános zsidó kultúrát, történelmet mutatják be.

Igazgatóként a leglényegesebbnek azt tekintem – mondta –, hogy az intézmény híd szerepet töltsön be a zsidó és a nem zsidó társadalom között. Kiemelten fontosnak tartjuk az idegenforgalmat, de ha lehet, még fontosabbnak azt, hogy a közönséget megismertessük a zsidósággal, és a rossz értelemben vett misztikumot eloszlassuk, ugyanakkor felhívjuk a figyelmet arra, mennyi mindennel járult hozzá a zsidóság a magyar társadalom, kultúra fejlődéséhez.

A múzeum igyekszik minél több izraeli művészt megismertetni, Izraellel kapcsolatos kiállításoknak otthont adni, bemutatni a határon túli, magyar ajkú zsidóságot, zsidó művészeket. Mindezzel reményeik szerint képesek enyhíteni az Izrael-ellenességet és az antiszemitizmust. Eddigi programjaik között ezért szerepelt a Rejtő Jenő munkásságát vagy éppen a zsidó szőnyegművészetet reprezentáló tárlat. Herzl Tivadar születésének 150. évfordulóján voltak láthatók a magyar származású Miriam Neiger-Fleischmann-nak Jeruzsálem és Herzl előtt tisztelgő festményei is.

Az előadásban a közeljövővel kapcsolatosan elhangzott Dan Reisinger izraeli dizájnere bemutatása, akinek neve talán nem tűnik ismerősnek, de munkáival sokan találkozhattak (a Teva gyógyszergyár és az EL-AL arculatának tervezőjéről van szó).

A távlati tervek között szerepel a 2012-es londoni olimpia idejére egy magyar zsidó sportolókról szóló tárlat, valamint 2013/14-ben a szefárd zsidóságot megismertető program.

Az igazgató asszony szolt arról, hogy a múzeum első emeleti, állandó kiállításának felújítása is időszerűvé vált, hiszen az elmúlt huszonöt évben nemcsak a muzeológia fejlődött látványosan, de más szempontokat kell a koncepcióban kiemelniük, mint a korábbi évtizedekben. Sokkal nagyobb figyelmet szeretnének fordítani a magyar zsidóság történetének bemutatására, hiszen kevesen tudnak például arról, hogy a 17–18. században a tokaji bor világhírűvé megalapozásban nagy szerepet játszottak az északkelet-magyarországi zsidó kereskedők és termelők. Nemigen ismert az a tény sem, hogy a 19. század végére – alig néhány évtizeddel azután, hogy az 1840-es években megjelent az első magyarul alkotó zsidó író nemzedék – már világszínvonalú nyelvűművészek, „Bródy Sándorok” léptek színre.

A rendkívül igényesen összeállított előadást követően kérdések-válaszok hangzottak el, majd Szita Szabolcs összegzett, egyebek mellett megemlítette a két intézmény esetleges későbbi együttműködésének lehetőségét is.

-gál-

„Őrzők, vigyázzatok a strázsán...”

Emlékezés a sikertelen kiugrási kísérletre és a strázsterror áldozataira

1944 nyarára nyilvánvalóvá válik, hogy a németek nem nyerhetik meg a háborút: korábbi szövetségeseik közül előbb a románok, majd a finnnek is átállnak a szövetségeseik oldalára. Horthy Miklós már az első német vereségek után, 1942-től tapogatózni kezd az angolszászokkal kötendő különbéké felé, Kállay Miklós kormányfő ún. „hintapolitikája” azonban nem vezetett eredményre. Miután a szovjet csapatok 1944 elején megközelítik a magyar határokat, a kormány manővereiről tudomással bíró németek 1944. március 19-én, a kormányzót lépre csalva, megszállják az országot. Az augusztus 23-i román kiugrás után, szeptember 10-én, Horthy a Koronatanács ülésén bejelenti elhatározását, hogy fegyverszünetet köt a Szovjetunióval.

1944. október 15-én délután egy óra körül a Magyar Rádió közreadja a kormányzó kiáltványát, amelyben bejelenti fegyverszüneti kérelmét. Álláspontra állatámasztásul Bismarckot idézi: „Egyetlen nemzet sem köteles feláldozni magát szövetségeseinek oltárán.”

A kormányzó kiáltványát, a háború és az üldözöttség végének reménye eufóriával tölti el a budapesti zsidókat. Sokan leszaggatják a sárga csillagot, kitódulnak az utcára, és ünnepelenek. Horthy utasítására szabadon bocsátják a politikai foglyokat, köztük Bajcsy-Zsilinszky Endre képviselőt. A németek azonban rövidesen elfoglalják a Várat, s este már Szálasi hadparancsát közvetíti a rádió.

A németek elfogják Horthy fiát, vele zsarolják, ami eredményesnek is bizonyul. A kormányzó lemond, és kinevezi miniszterelnöknek Szálasi Ferencet. Ezzel megtörténik a nyilas hatalomátvétel Magyarországon, e napon végleg megpecsételődik az ország sorsa a világháborúban.

Szálasi nemzetvezetőként aposztrofálja magát, a hadsereg irányítását is magára vállalja. A 18 és 45 év közöttieket mozgósítják, a gazdaságot kifosztják. Szálasi regnálása alatt a

fővárosi zsidóság egy részét gettóba zárják, a Dunába lövetik, vagy gyalogmenetben Nyugat felé deportálják.

Az ellenállási kísérletek sorra sikertelenek, a Gestapóval együttműködő „számonkérők” letartóztatják a Magyar Diákok Szabadságfrontjának több vezetőjét, vizsgálják Dálnoki Miklós Béla „árulásának” körülményeit, a brutális kihallgatások sokakat elérnek. Radó Endre százados csendőrnnyomozóinak egy csoportja felszámolja a Bajcsy-Zsilinszky Endre vezette ellenállási mozgalmat, annak katonai, politikai vonalát. A körülzárt és ostromolt Budapesten mindvégig razzizálnak, kutatnak az ellenállókat, partizánokat, katonaszökevényeket és bujkáló zsidókat után. Az elfogottakat intézkedésükre hadbírói úton, de helyszíni agyonlövésével is kivégzik.

A szabadon garázdálkodó, gyakran fiatal suhancokból álló nyilas csoportokat senki sem ellenőrzi. Hamarosan vidéken is megindul az öldöklés. November elején földmunkára kivonultatott fővárosi zsidókat gyilkolnak le Kispesten, Dunaharaszton, Pécelen, Gyálpusztán, Pestszentimrén, és több helyütt a fővárosba vezetők utakon. Fegyveres nyilasok október 20-ától budapesti zsidók tízezreit sorakoztatják fel és hurcolják el. A legnagyobb gyűjtőhelyet a Nagybátony-Ujlaki Téglagyár óbudai telepén állítják fel. November 6-ától onnan indítják a németeknek „kölcsonadandó” budapesti zsidók gyalogmenetét Hegyeshalomra, átadandó őket az SS-nek. Pusztavámmal egy egész, főleg értelmiségiekből álló munkaszolgálatos századot géppuskáznak le. A Veszprém megyei Pápán 1945. feb-

ruár 2-án tartanak az egész városra kiterjedő kutatást; több száz gyanús személyt találnak, akik között lógós katonák, szökevény, levente, ejtőernyős, bujkáló munkaszolgálatos, zsidó ember egyaránt akad. Felettük hadbírói ítélezzik, többjüket a huszárkaszárnya udvarán végzik ki. Korlátlan terror tombol. A lakosság teljesen ki van szolgáltatva gyilkosainak.

Az embervesztéses hiteles pontos-számmal egyelőre nem rögzített. Az 1944. novemberi deportálások 50 ezer főnyi érintettjén felül a nyilas megszállás és a gettó embertelen körülményei megközelítőleg 15 000 ember halálát okozták. A vidéken, a megyékben történt gyilkosságokat, felkoncolásokat eddig nem összesítették, ennek pótlása szükségszerű lenne.

Hazánk történelme során rendre tragikus következményekkel járt, ha semmibe vették az emberi méltósághoz való jogot. Az áldozatokra kegyelettel emlékezni azért szükséges, mert csak ők tarthatják ébren az utókor lelkiismeretét. Egyre inkább a hiteles közvetítőkre, az „őrzőkre” marad az antifaszizmus további aktív képviselője.

- kz -

Babij Jár 70!

Emléktábla felavatásával emlékeztek meg Kijev zsidó lakosságának Babij Járban történt hetven évvel ezelőtti véres tragédiájáról Munkács-on.

Munkács Wallenberg-terület elnevezett utcájában a város zsidó és más nemzetiségű lakosai gyászszertartással emlékeztek meg arról, hogy 1941. szeptember 29-én és 30-án mintegy 34 ezer zsidót mészároltak le a német megszállók a Kijev melletti Babij Járban.

Imát mondtak annak a mintegy 30 ezer munkácsi zsidónak az emlékére is, akiket 1944 májusában a mostani megemlékezés helyszínéről indítottak el halálmenetben a koncentrációs táborokba – adta hírül a karpatnews.in.ua kárpát-aljai hírportál.

Két héttel a Babij Jár-i tömeggyilkosság hetvenedik évfordulója előtt tíz fénykép jelent meg az orosz neten, s rövid időn belül több honlapon is felkerültek a kifakult színes fotók 1941 októberéből.

A Babij Járban történt tömeggyilkosság valójában nem köthető egyetlen időponthoz. A német csapatok szeptember 19-én foglalták el Kijevet, s az ezt követő hónapokban folyamatosan zajlottak a tömeges kivégzések a város határában fekvő egykori vízmosásban.

Becslések szerint a német megszállás végéig az SS legalább 150 ezer embert pusztított el itt: ukránokat, lengyeleket, szovjet hadifoglyokat, zsidókat, cigányokat, elmegyógyintézeti ápolottakat, kijevi karaitákat, polgári túsokat vegyesen. Az első és legnagyobb tömeggyilkosság – s egyszersmind az egész német megszállás és a teljes holokauszt legnagyobb egyszeri tömegmészárlása – azonban az volt, amikor 1941. szeptember 29–30-án Kijev 33 771 zsidó polgárát gyűjtötték egybe, végezték ki és földelték el két álló napon át a szakadéokban.

[A katonák sorfala között tízes csoportokban végighaladva] egymás után le kellett adniuk csomagjukat, majd kabátjukat, cipőjüket, felsőruhájukat, végül alsóruhájukat is. [...] Miután teljesen meztelenre vetkőztek, bekísérték őket a szakadéka, amely körülbelül 150 méter hosszú és 30 méter széles volt, és jó 15 méter mély. [...] A szakadék fenekére érve a Schutzpolizei tagjai vették át és arra kényszerítették őket, hogy feküdjenek a már leölt zsidók holttestére. [...] A testek szó szerint rétegekben feküdtek egymás fölött. Ezután egy rendőrségi kivégzőember végighaladt a sor előtt, és minden zsidót nyakon lőtt géppisztollyal. [...] Láttam, amint a kivégzők több rétegni holttesten állva lötték agyon egymás után őket. [...] A kivégzők a kivégzett zsidók testén haladtak tovább a következő zsidókhoz, akiket közben lefektettek, és agyonlőtték őket. (Hofer teherautó-szörfvállomása)

A fotók a következő napon, október 1-jén készültek. Kivégzéseket már nem látunk rajtuk, csak a ruhák halmai között válogató német katonákat, a szakadék alját földdel betérítő szovjet hadifoglyokat, és a Kijev utcáin heverő holtakat, akik nem tudtak lépést tartani a menettel. Se forrásuk, se szerzőjük nincs feltüntetve. Aki azonban látta a nagy vitát kavart berlini Wehrmacht-kiállítás – amely először 1995-ben nyílt meg, majd a kritikák nyomán 2000-ben újrászervezték, s azóta is látható a berlini Deutsches Historisches Museumban –, az emlékezhet rá, hogy néhány kép szerepel közülük fekete-fehérben, Johannes Hahle neve alatt.

Johannes Hahle a német hadsereg hivatalos fotósa volt. 1932-ben lépett a nemzetiszocialista pártba, s a Szovjetunió lerohanásakor a 6. hadsereggel együtt küldték tudósítói keletre a 637. számú Propagandakompanie (PK) kötelékében. 1942 nyarán megsebesült, s Potsdamba küldték gyógykezelésre, így felvételeivel együtt elkerülte a 6. hadsereg sztálingrádi sorsát.

Ukrajnában csütörtökön délelőtt egyperces néma csenddel emlékeztek meg Babij Jár áldozatairól, és megemlékezést tartottak a tömegmészárlás helyszínén állított emlékműnél.

A Babij Jár-i árkokat a háborút követően sírablók többször feldúlták. A lehetetlen helyzetet kezelendő, meg a környék fizikai átalakítási tervével számoló kijevi városi tanács vezetői úgy döntöttek, betemetik Babij Jár vérel átitott gödreit, a holtak csontjai felett pihenő-, kultúr- és sportparkot létesítenek. Ez egyébként is beleillett az „amiről nem beszélünk, az nincs” hozzáállásba, mert a Babij Jár-i mészárlás megkerült téma volt a szovjet időkben. A tömeggyilkosságra annak helyszínén semmi sem utalt, az illegálisan emlékezőket a rendőrség figyelte, elzavarta.

(Wangfolyó versei / Mazsihisz)

Szlichot a Kozma utcában

A Rákoskeresztúri sírkertben megtartott szertartáson a világi vezetést Feldmájer Péter és Streit Sándor, a Mazsihisz és a BZSH elnökei, valamint Zoltai Gusztáv üv. igazgató képviselte, Izrael Állam nevében Ilan Mor nagykövet, a Szochnuttól Vered Glickman igazgató vett részt az eseményen. Sorfalat idén is a Scheiber-iskola növendékei álltak, így a rabbitestület megjelent tagjain kívül ők és a közönség hallgathatták meg a Goldmark-kórus és Szilágyi Gábor kántor gyászénekét. Bandi László köszöntője után Frölich Róbert főrabbi mondott beszédet, melyet közös kádi követett. Az ismeretlen munkaszolgálatos emlékművénél ért véget a zsinagógai esztendő búcsúztató gyászszertartás.

Görög zsidó énekkar a Frankelban

Szefárd és askenáz énekkar találkozája lesz Budán október 27-én (csütörtök) 19 óra körül. A Görög Zsidó Kórus és a Goldmark-kórus közös fellépésére hívjuk az érdeklődőket nagy szeretettel! Mindenből egy kicsi, mindenből a legjobb. Ilyen még nem volt, a két kultúrkör a Frankel Leó úti zsinagógában találkozik. Az estéről televíziós felvétel is készül, kérjük, pontosan érkezzenek!

Kábbalát sábbát

Kábbalát sábbát szféradi sajtóosságokkal október 28-án (péntek) 18.30-tól. Hittestvéreink, a Görög Zsidó Kórus tagjai teszik autentikussá a szombat fogadását. Különleges dallamok, különféle ritmusok. Felejthetetlen esemény, egyszeri, megismételhetetlen alkalom. Várunk mindenkit szeretettel!

JEVGENIJ JEVTUSENKO

Babij Jár

Babij Járban emlékmű nincs sehol.
Mély szakadék –, akár egy sírgödör.
Félelmetes.
Ma oly idős vagyok,
mint a zsidók: sok ezer év gyötör.
Úgy érzem, szörnyű fáradság fog el:
Egyiptom ősi földjén én bolyongtam,
és én pusztultam el keresztre vontam,
a szögek nyomán rajtam még a jel.
És úgy érzem, Dreyfus is én vagyok,
a nyárspolgár elítélt, feladott,
gyűrűbe fognak,
tömlőcáljába vetnek,
leköpnék,
megrugdosnak,
kinevetnek,
s visongó, finomcsipkés dáma-had
napernyőkkel döfködi arcomat.
Most
Belosztokban kisfiú vagyok,
a vér patazik padlóra, küszöbre,
dong a huligán kocsmahősök ökle,
pálinka s hagyma... förtelmes szagok.
Vas csizmasarkok közt kell összerogynom,
rimánkodok, hiába – Ez a pogrom:
„Üsd a zsidót, és mentsd meg a hazát!”
Egy vad kupec anyám arcába vág.
Ó, orosz népem!
Jól ismerlek én.
Egyforma néked bármelyik fiad,
de sokszor épp a mocskos búj mögéd,
s nevedben csörtet a garázda had.
Én tudom, a mi földünk csupa jóság,
s az antiszemita
alávalóság
az „orosz népi szövetség” nevében
ágál... Hogy föl nem pörzsöli a szegényt!
Aztán úgy érzem,
Anna Frank vagyok,
törékeny, gyöngye

áprilisi ág,
és szeretek,
de szótalan a vágy –
így jó: két szempár egymásba ragyog.
Jaj, rosszul látok!
S fojtogat a lég!
Nekünk nem int lomb,
nem kéklik az ég.
De kincsiünk is van –
estelente lágyan
összesimulni a sötét szobában.
Jönnek?
Ne félj – a tavasz lépte hallik –
Ne félj,
a tavasz zsong csak, az morajlik.
Jöjj közelebb,
úgy várom már az ajkad!
Dörömbölnek?
Jégzajlás szava jajgat!
Babij Járban csak száraz fű zörög,
harag és vád ül itt a fák szemébe.
Némán sikolt a táj.
Kalaplevéve megállok, s érzem,
lassan öszülök.
Tömör s hangtalan
ordítás vagyok ma.
Az ideföldelt tízezrek felett.
Minden agyonlőtt öreg
én vagyok ma.
Én vagyok minden
agyonlőtt
gyerek.
Felejtés, egy emlékemet se öld meg!
Zúgjon „Fel, fel, t rabjai a földnek”,
mikor fekete sírgödörbe zárják
a föld utolsó antiszemitáját.
Bennem zsidó vér csöpp sincs, de azért
engem is tajtékozva ostromoz
az ádáz antiszemita.
S miért?
Mert orosz vagyok! Igazi orosz!
1961
(Ágai Ágnes fordítása)

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Fogorvosi rendelém címe: XIII., Szt. István krt. 4. III. 1. Tel.: 320-4778, 06-20-496-2223, dr. Virág Péter.

Örömmel tudatjuk, hogy a Rabbitestület és a Mazsihisz vezetősége megállapodott David Goldberg mohéllal (Németország), aki zsidó fiúgyermekek körülmetélését vállalja. Amennyiben az Ön családjában ilyen szimchá (öröm) van, kérjük, jelentkezzen a Rabbiságon a 413-5580-as telefonszámon vagy a rabbitestulet@mazsihisz.com e-mailen keresztül, hogy a gyermeket Ábrahám szövetségébe felvehessük.

Tóratekercepek, fűlinek és mezűk számítógépes ellenőrzése és javítása. Farnadi-Jeruzsálemi Márk. Telefon: 06-70-932-8275, e-mail: sofer@sofer.hu, weboldal: www.sofer.hu

Kiadó Bp. I., Attila úton 81 m²-es, kétszobás, összkomfortos lakás. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5500/128 telefonon.

Kiadó Bp. VII., Thököly úton 81 m²-es, kétszobás, összkomfortos lakás. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5500/128 telefonon.

Diplomakötés (aranyozás héber betűkkel), naptárkészítés, színes nyomtatás. Koós Erika, tel.: +36-20-314-3131, e-mail: tereznyomtatasi@gmail.com

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás könyvnyomtatás, névjegykészítés, a Mammut I.-ben, a II., VI., IX., kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Üdüljön Budapest centrumában fél áron. 00-36-20-935-4867.

Vizes falak utólagos szigetelése, hőtérkép készítése, műszeres falnedvességmérés. Tel.: +36-30-950-1306, 06-1-251-8684, www.falszigetelés.hu

Licites eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Czetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kiképzési ár: 2 000 000 Ft.

Bp. VI., Délibáb u. elején 75 m²-es, kétszobás, földszinti öröklakás. Kiképzési ár: 26 730 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m²-es telkekkel és 9758 m²-es kerttel. Kiképzési ár: 95 000 000 Ft.

Budapest VII., Bajza utcai Garzonházban 37 m²-es, felújítandó lakás. Kiképzési ár: 6 993 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kiképzési ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kiképzési ár: 3 860 000 Ft.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 3120 Ft

Külföldre 5760 Ft/év

USA és Izrael: 6240 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsek: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.

Szedés: WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomtatás:

VESZPRÉMI NYOMDA ZRT.

ISSN 0133-1353

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kiképzési ár: 4 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 06-30-217-3460 telefonon lehet érdeklődni munkaidőben.

Matematikakorrepetálást vállalok Zuglóban általános és középiskolásoknak, nagy türelemmel és tapasztalattal, hétköznap és hétvégén is. Felzárkóztatás, felkészítés 6 és 8 osztályos gimnáziumi felvételre, érettségire. Óradíj: 1500 Ft/60 perc. Érdeklődni: 06-20-371-1206, Szabados Edit.

Eltartási szerződést, valamint gondozást vállalom, ottlakás nélküli. 06-1-364-7534.

Reinhardt Éva (Izrael) megbízásából keresem Mauthner Juditot (apja neve: Mauthner Lajos). Schultz György, telefon: 321-3255.

Idősgondozást vállalom bentlakással, külföldi tapasztalattal. Tel.: 06-30-646-3053.

Takarítást vállal nyugdíjas, gyakorlott, megbízható nő kétheti vagy heti rendszerességgel. Telefon: 313-4952. Leinformálható.

Önkéntes munka Erecben! Gyere és támogatni munkáddal és otléttel Izrael Államát! Időpontok: 2011. november 13-tól december 4-ig, 2012. január 15-től

Hírek, események röviden

– **Kardos Péter főrabbi Zugló díszpolgára lett.** „A közösségépítés négy évtizedes munkájáért” – áll azon az oklevélen, amelyet nagyszabású ünnepség keretében Papcsák Ferenc polgármester nyújtott át Kardos Péternek, a zuglói körzet főrabbiájának. Díszpolgári címet először adományoztak a Zuglói Önkormányzat történetében.

– **A WIZO** a következő ülését október 25-én (kedd) 16 órakor a Frankelban tartja.

– **A Frankel-körzet** és a Scheiberiskola 11.a osztályának diákjai az ünnepek előtt felkeresték a Szeretetkórház több mint 300 betegét, akiknek gyümölcsöt és ivólevet ajándékoztak. Jutalmuk sok kedves mosoly

február 5-ig. Jelentkezés: Deutsch János, 06-20-233-8454 vagy lljano@freemail.hu

Paplankészítés, ágytöltéskészítés. 1067 Budapest, Teréz körút 35. Telefon: +36-1-312-2516, www.paplan.hu

GÁBOR ESZMERALDA becsüsműgyűjtő elsőként, legmagasabb áron, készpénzért vásárol judaikat, továbbá festményeket, csillárt, bronztárgyat, bútorokat, ezüsttárgyakat, porcelánokat, herendit, meissenit, Zsolnait, Kovács Margit, Gorka Géza alkotásait is. Egyebeket, órákat, teljes hagyatékot. Kiszállítás, értékbecslés díjtalan, vidékre is. Üzletünk száma: 06-1-364-7534, 06-70-264-1926.

HÁZASSÁG

21 év tapasztalatával várom önt, amennyiben társra vágyik. Az emberi sorok segítése, a társkeresés számomra hivatás. Nyugdíjasoknak kedvezmény. Elérhetőségeim: Györgyi asszony, 326-5989, reggel 8–10-ig, este 20–22-ig. E-mail: gyorgyi.asszony@gmail.com

53 éves közgazdász férfi angol és német nyelvtudással keres állandó együttlétre diplomás, emberséges, szeretetre vágyó nőt 45 és 56 éves kor között. „Értelmes társ” jellegre.

„SALOM” társalkotó, házasságközvetítő, társaság-szervező. Fülöp Zsuzsa, e-mail: zsuzsa194705@t-online.hu

és hálás szavak voltak. Mindenkinek kívánunk sáná tová umetukát, egészségben teli új esztendő! Budai körzet.

– **A Kulturális Örökség Napjai keretében** megnyitották a Frankel-zsinagógát a „civiliek” előtt. A több száz érdeklődőnek Arató Judit, Sárosi Tamás és a körzet rabbija mutatta be a templomot, majd a nap lezárásaként a Klezmerészek adott koncertet. Köszönet az együttes tagjainak a programért és a Kulturális Örökség Napjainak lebonyolításában részt vevőknek munkájukért. A közösség vezetősége.

– **Adományok.** Özv. Mayer Hermanné 9300 Ft-ot, Szegő László 30 000 Ft-ot adományozott a Szeretetkórház betegeinek.

– **Holokauszt Emlékközpont.** Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óra között. Telefon: (1) 455-33-33. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

Barangolások a Baltikumban

Zsinagógáról zsinagógára

Nagy várakozással és izgalommal indultunk 12 napos, összesen 4500 km-es körutazásunkra a balti államokba, a zsidó hallásérültek egyesületének szervezésében.

Első állomásként megálltunk Lengyelország fővárosában, Varsóban. A zsidó kultúra itt érte el egyik csúcspontját, a zsidó társadalom ugyanitt szenvedte el talán legpusztítóbb veszteségeit. A szállodánk éppen egy 1911-ben épült, de már nem működő mikve mellett volt, ahová sajnos nem lehetett bemenni. Emléktábla hirdeti, hogy itt egykoron fürdő állt. Továbbhaladva elérkeztünk a gettó helyére, melynek falából egy rész még ma is áll, és beolvad a mostani városrészbé. Tábla emlékezik meg héberül és lengyelül a sok második világháborús áldozatról. Sétánk során eljutottunk egy hatalmas térre, ahol a felkelés ötödik évfordulóján, 1948. április 19-én felállították a Gettóhősök Emlékművét. Ez a holokausztmegemlékezés fő helyszíne itt. Előtte már épül a lengyel zsidók történetét bemutató múzeum. Ezután egy épület oldalfalát jelképező emlékművet tekintettünk meg, melyre nevek vannak felvéve. Innen vittek el 300 ezer zsidót Treblinkába. Körbejártuk a hajdani gettó, korábban zsidónegyed legnagyobb részét, melyet csaknem földig leromboltak, mindössze néhány régi épület és faltöredék maradt meg.

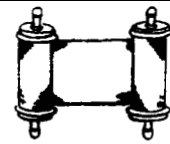
Másnap reggel elindultunk Lettország felé, és megszálltunk Rigában, melynek egyik főterén még ma is áll a háború előtt működő zsinagóga alapköve, és egy kicsi rész az oldalfalából. Mellette a soá zsidó áldozatainak emléket hatalmas tábla őrzi. Utána megkerestük a ma is működő zsinagógát, de sajnos nem tudtuk bemenni.

Észtország fővárosában zárva volt a zsinagóga, de külön nekünk kinyitották,

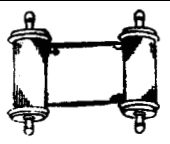
sajnos azonban nem lehetett felmenni az emeletre. Így az előtérben gyönyörködhattunk, ahol a templom régi képei megmutatták, hogy is néz ki belülről. Észtországban 1934-ben 4381 zsidó vallású lakos volt, és százakat deportáltak. Napjainkban mintegy 3000 lelkes zsidó közösség él ott. Az utolsó zsinagóga Tallin 1944-es bombázásának esett áldozatul.

A Balti-tengeren hajóval indultunk Finnország fővárosa, Helsinki felé. Másnap megnéztük a zsinagógát, ahol is meglepetésünkre magyar származású rabbi fogadott bennünket. André Zweig még a háború előtt ment ki édesanyjával Palesztinába, majd évekkel később Helsinkiben telepedett le. Ő egyben a kántor is, vezeti az ottani énekkart, és oktat is. Ebben a templomban iskola is működik. A rabbi elmesélt nekünk két érdekes történetet. A második világháború idején a finn kormány egyetlen zsidó vallású lakost sem engedett deportálni. Azt mondták, ők is a haza védelmében harcolnak, ezért kötelességük megvédeni őket. A másik történet szerint a háború alatt előfordult, hogy a német tiszt az istentisztelettel egy időben a zsinagóga egy másik helyiségében kártyáztak. Békességben megvoltak egymás mellett. Nagy szeretettel és jókedvvel búcsúztunk el André Zweigtől.

A következő állomás Oroszország, pontosabban Szentpétervár volt, ahonnan nagyon sok embert deportáltak, ennek ellenére a zsidó lakosság a felszabadulás után megmaradt a legnagyobb kisebbségnek. Volgográdban egy fehér-vörös téglából épült, hatalmas zsinagógát láttunk. Szép, tágas, világos belső térbe léptünk be. A tórát takaró oltár úgy van megcsinálva, mintha egy kisebb zsinagóga lenne. A világosságot a közepén lévő hatalmas kupolán át beáramló fény és a színes intarziás üve-

IMAI DÓK

Templomok	Péntek	Szombat	Péntek	Szombat
	este	reggel	este	reggel
	Okt. 21.	Okt. 22.	Okt. 28.	Okt. 29.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Vasvári P. u. 5. (lubavicsi)	18.30	9.00	17.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	17.30	9.00	17.30	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	17.40	8.00	17.30	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Békkocsis u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	17.40	8.00	17.30	8.00
Alma u. 2.	18.00	8.45	18.00	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.	17.40	9.00	17.30	9.00
Dessewffy u. 23.	17.40	8.45	17.30	8.45
Teleki tér 22. (szefárd)	18.00		18.00	
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	16.30		16.30	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	17.30	8.00	17.20	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	17.30	8.00	17.20	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	17.00	8.00	17.00	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	17.00		17.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Oktober 21. péntek	Tisri 23.	Gyertyagyújtás 5.28
		Szimchá torá
Oktober 22. szombat	Tisri 24.	Szombat kimenetele 6.31
		Újholdhirdetés
Oktober 28. péntek	Tisri 30.	Gyertyagyújtás 5.16
		Újhold 1.
Oktober 29. szombat	Chesván 1.	Szombat kimenetele 6.19
		Újhold 2.

gekkel díszített óriási ablakok adják. Középen, jobbra és balra helyezkednek el a padok, ahova több száz ember is befér. Gyönyörűen faragott márványoszlopok tartják a karzatot mindkét oldalon. Amulatabt ejtő a templom szépsége!

Végül Vilniust kerestük fel. A hosszú időn keresztül litván Jeruzsálemként emlegetett főváros évszázadokig a zsidó vallási élet és tudomány legendás fellegvára volt. 1990-ben függetlenné vált az ország, a hitközség újraalakult. Ma mintegy 2500 zsidó él ott. Litvániában mindösszesen két zsinagóga vészelte át a háborút és tart ma is istentiszteletet. Csoportunk a Korál-zsinagógát tekintette meg. Az 1903-ban épült, impozáns épület sávozott homlokzatát nagy központi boltív ékesíti. Nagyon kedves hölgy kalauzolt minket és mondta el a templom történetét. Az idegenvezető elvitte a csoportot a zsidónegyedbe, ahol az egyik ház falán emléktábla őrzi és mutatja a gettóterképet. A nagyobb gettó – ahová 30 ezer embert zártak be borzalmas körülmények közé – 1943. szeptember végéig fennmaradt.

Rengeteg érdekes benyomással térünk haza. Köszönetet mondunk Henger Krisztina jelöltünknek, aki végig követett minket az értékes információkat, sőt tud héberül és angolul is. Örök emlék marad számunkra ez az út, melynek során megismerhettük más országok zsidóságának háború alatti sorsát.

Szigeti Györgyné
MHZSE-elnök (csoportvezető)

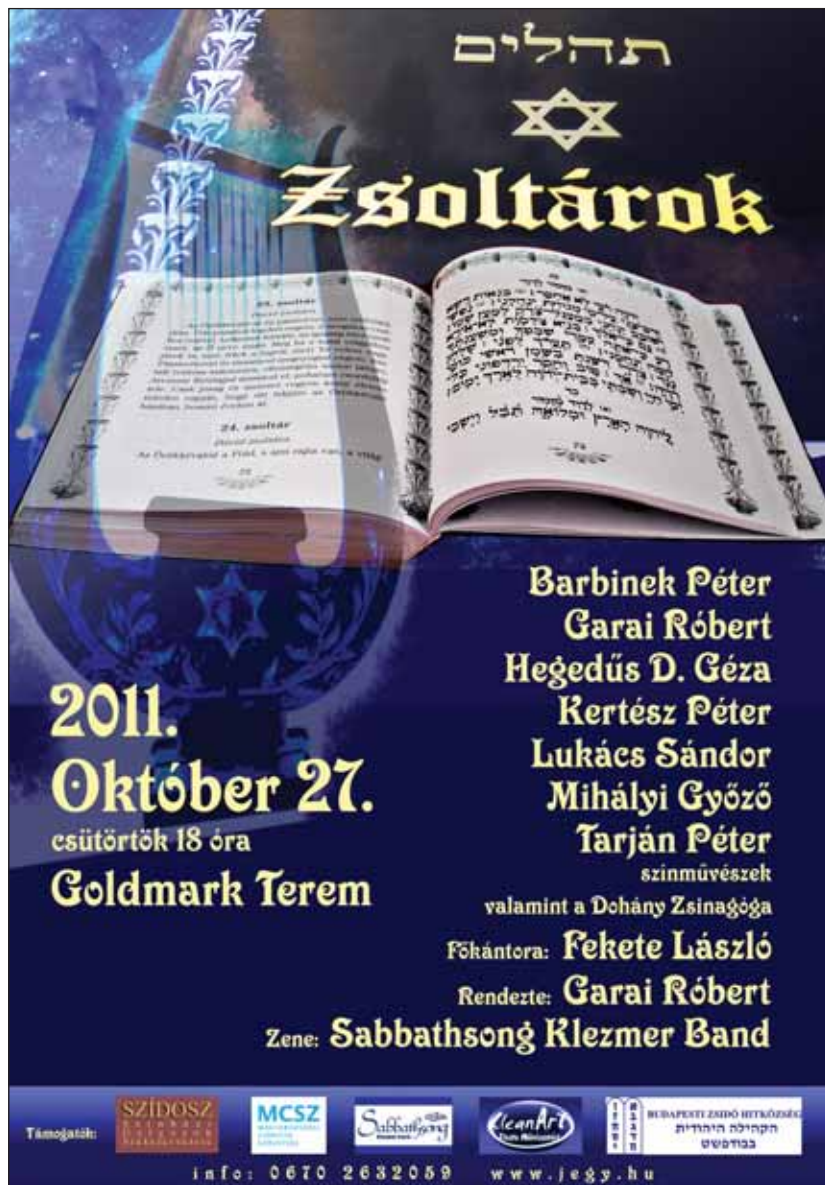
Gázszerelés

- Gázberendezések, gázvezeték új szerelés hatósági engedéllyel
 - Időszaki kötelező ellenőrzése (2008. XL. tv. 89.§ [6])
 - Vízórszerelés
 - Fűtőszerszerelés, fűrdőszoba-felújítás
- FRANK** 1063 Budapest, Szív u. 28.
Tel.: (1) 331-5743, 06-30-932-3615

Egy karnyújtásnyira az Örökkévalótól

Zsoltárok címmel különleges műsort láthat-hallhat a közönség október 27-én este 6 órakor a Goldmark-teremben. Az ősi imaénekek a Sabbathsong Klezmer Bandtől, Fekete László főkántortól, továbbá Raj Tamás fordításának jóvoltából ismert színművészek tolmácsolásában szólalnak meg. Az est rendezője Garai Róbert, művészeti vezetője Masa Tamás.

Vágy az Örökkévaló után, Isten dicsősége, fájdalom, szenvedés, üldöztetés, halál – és a létezés elsőpró öröme. Mindez ott rejlik a Zsoltárok könyvében, az emberi érzések ősi kincsestárában. A Sabbathsong Klezmer Band és ismert színművészek most a Goldmark-teremben szólaltatják meg az imaénekeket. A darabokat Raj Tamás főbbi utolsó munkájából, az általa lefordított Zsoltárok könyvéből válogatták, amely két éve látott napvilágot. S bár a koncertet a szórólap Raj Tamás emlékének ajánlja, Garai Róbert színművész, az est rendezője szerint ennél többről van szó. „A bölcsességet, szeretetet, humort, amit a lénye árasztott, mind nekünk ajándékozta – mondja. – Mi ezt megpróbáljuk továbbadni. A koncert nem emlékműsor, hiszen Tamás velünk van, magunkban hordozzuk. Talán a Talmud egyik híres történetével lehet őt leginkább jellemezni. Sámáj és Hillél egyszer arról vitakozott, mi kell ahhoz, hogy valaki zsidó vallásra térjen. A szigorú Sámáj a hosszú évekig való tanulás mellett kar-

Zsoltárok

2011. Október 27. csütörtök 18 óra

Goldmark Terem

Barbinek Péter
Garai Róbert
Hegedűs D. Géza
Kertész Péter
Lukács Sándor
Mihályi Győző
Tarján Péter
színművészek

valamint a Dohány Zsinagóga

Főkántora: Fekete László
Rendezte: Garai Róbert
Zene: Sabbathsong Klezmer Band

Támogatók: SZIDOSZ, MCSZ, Sabbathsong, Klezmer, HEBREAI ZSIDÓ HITKÖZSÉG

info: 0670 2632059 www.jegy.hu

dokodott; Hillél viszont eleendőnek tartotta a tórai parancs teljesítését: szeresd felebarátodat,

mint önmagadat. Raj Tamás olyan volt, mint Hillél.”

Ezt a szeretetet árasztja közönségére tizenhárom évvel ezelőtti megalakulása óta a Sabbathsong Klezmer Band. Kevesen tudják, hogy a klezmer, a kelet-európai zsidóság klarinétos-hegedűs népzeneje a zsoltárokban gyökerezik. Maga a szó is két másiknak az összetétele: *kle* annyit tesz: *hangszer*, a *zemer* pedig *dalt* jelent. E két szó Dávid király zsoltáiraiban is szerepel. „Együttesünk megalakulásától fogva a gyökerekhez fordul – fejtegeti Masa Tamás, a zenekar vezetője. – Az ősi imák a szív vágyakozását fogalmazzák meg az Örökkévaló felé. Mint minden remekmű, a mai ember számára is aktuális üzenetet hordoznak. A Zsoltárok könyve olyan, mint egy kozmikus, tudományos-fantasztikus regény forgatókönyve, amelynek főszereplői mi magunk vagyunk.”

A Sabbathsong a bibliai cionizmushoz is visszanyúl, amely napjainkban szerintük hangsúlyozottan időszerű. A mai eseményeknek szintén fő témája Cion, amely a Szentírásban több mint nyolcszázszor szerepel. Hol Dávid városát, hol a Templomhegyet vagy egész Jeruzsálemet, az örök fővárost, a mennyeit és a földit egyaránt jelenti – Izrael népének, földjének, történelmének szívét, érzelmi és szellemi középpontját. „Szabadon le a jobb kezem, ha téged, Jeruzsálem, elfeledlek!” – a zsoltárok szavai az emlékezés, a hovatartozás, az önazonosság, a hagyomány megtartó erejét hirdetik. Ezen értékek jegyében született meg az október végi műsor.

A koncert előtt Raj Ferenc rabbi, Raj Tamás fivére mond rövid bevezetőt, majd egymás után csendülnek fel a zsoltárok. A kilenc tagú Sabbathsong Klezmer Bandtől és Fekete László főkántortól héberül, tradicionális és modern dallamokkal hangzik el a zenei megfogalmazás, amely magyar nyelvű, prózai betétekkel váltakozik. A Raj Tamás által fordított zsoltárválogatást ismert színművészek szólaltatják

„Hiszen Ciont választotta az Örökkévaló, lakóhelyül szemelve ki magának. Ez nyugalom helye mindörökké, erre vágytam, ezt szeretem.” (Zsolt. 132.)

meg: Barbinek Péter, Garai Róbert, Hegedűs D. Géza, Kertész Péter, Lukács Sándor, Mihályi Győző, Tarján Péter.

A műsor két megálmodójának személyes emlékei is fűződnek Raj Tamáshoz. Garai Róbert lányát a néhai főbbi tanította talmud-tórára a Nagyfuvaros utcai zsinagógában. Masa Tamás zenekarát pedig ő hívta meg a II. Zsidó Nyári Fesztivál utcabájljára, könyvbemutatójára, majd szponzorálta első CD-jük felvételét és kiadását. A Sabbathsong Klezmer Band nem felejt el a sok segítséget, amit pályafutása során kapott. „Hálásak vagyunk a zuglói hitközség vezetőinek, Kardos Péter főbbinak és Orbán Ferencnek, akik 2003-tól éveken át helyet adtak klubunknak –

mondja Masa Tamás. – Köszönettel tartozunk kiadónknak, Soós Istvánnak, a Superbook Alapítvány létrehozójának, aki töretlen bizalommal támogatott minket, és akinek jóvoltából többek között Menyegző a Cion című CD-nk is megjelenhetett.”

A zene és a költészet vigasztalás a léleknek, amire a mai ember különösen ki van éhezve. A Sabbathsongot Deutsch László főbbi annak idején, 1998-ban Jesája próféta üzenetével indította útjára: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet!” A muzikusok és a színművészek idén október 27-én a Goldmarkban örömmel tesznek eleget a felszólításnak.

Rados Virág

Ünnepi Hacsek és Sajó

Hacsek: Gut jantev, Sajókám! Melyik zsinagógába járt, hogy már hetek óta nem láttam?

Sajó: Jó ünnepeket, Hacsek! Semelyikbe sem. Szabadtéri zsidó lettem!

Hacsek:???

Sajó: Nézze, én a középutat járom. Tudja, vannak a Kol nidre-zsidók, akik évente egyszer mennek el, vannak a mázkir-zsidók, akik évente négyszer. Én a Nyugatihoz járok chanukkakor fánkkal táncolni, és a Deákra flesmobra.

Hacsek: Ez nekem túl sok, Sajókám. Mit csinált maga a Deákon???

Sajó: Flesmob. Fialatok összecsozódtak, és fújták a sófárt!

Hacsek: Micsodaaa???

Sajó: Ünnepek előtt a Deák téri evangélikus templom szomszédságában ezzel riasztották a járókelőket a megtérésre.

Hacsek: Aha, már értem! És hogy sikerült?

Sajó: Remekül! Úgy, de úgy fújták, hogy a Gerlóczy utcai tűzoltóság kézenlétbe helyezte magát, hogy itt a konkurencia.

Hacsek: De hát nem ezek az emberek elleneztek a lubavicsi flesmobokat a Nyugatinál?

Sajó: Lehet, hogy volt köztük olyan is. De ismeri a Kohn-viccet. Amikor a Kohn lelkesen számol be barátjának Meá Seárim-beli élményeiről. – A mi fiaink, azok fantasztikusak, ahogy a hosszú, lebegő pajeszokkal mennek az utcán... Hahh! – De Kohn – válaszolja a barát –, és a régi kínaiak copfja? – Az csonya! – feleli Kohn.

Hacsek: Jó! Ez maga! Sajó, el ne felejtse a népszámláláson zsidónak vallani magát! A szabadtéri zsidók is zsidónak számítanak. Na viszlát!

Zév

JÓTEKONYSÁGI KONCERT
AZ ÉLET MENETE ALAPÍTVÁNY JAVÁRA

KONEZ ZSUZZSA,
TOLESVAY LÁSZLÓ,
KULKA JÁNOS,
ÉRDI TAMÁS

DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGA
2011. NOVEMBER 13. 18.00

A koncert fővédnökei: Szeveanovity Zorán, Hernádi Judit, Heilig Gábor és Kern András, a 2010-es koncert közreműködő művészei.

WWW.JEGY.HU

www.eletmenete.hu

SPÁNN GÁBOR

Hírnév

Családi házban lakunk Zuglóban, melynek számos hátránya mellett az előnye, hogy jó időben ki tudok ülni a kertjébe olvasni. Mellékcúdról lévén szó, a forgalom kevés, a levegő és a madárfütty sok. Az egyik ilyen abszolút kikapcsoló regényolvasás közben nagy fékcsikorgással megállt szűk utcánk közepén egy ma divatos hatalmas terepjáró. Kiugrott belőle a járműhöz illő tulaj. Kb. 2 méter magas, kigyúrt, kopasz, mázsán fölülű fiatalember csillogó fülbevalóval és az elmaradhatatlan ráógógumival. A kocsiját természetesen a két sorban parkoló autók által szabadon hagyott kocsit mértani közepén hagyta, járó motorral. Jól megnézte házukat, majd beszólt a kerítésen: Öreg! Tetszik a vityillód!

Körülnéztem, és miután rájöttem, hogy a kertben rajtam kívül nincs senki, biztos hozzám szólt. Ilyesmire az ember nem tud válaszolni. Őt ez nem zavarta.

Nem tudom, ki a dizájnered, de nagyon vágja az ipart! Ilyesmi kérés szeretnék magának, mondd már meg, öreg, ki tervezte!

Erre már tudtam felelni: Hajós Alfréd. A fiatalember elővett egy filctollat, és a csuklójára felírta a nevet. A mögötte feltornyosuló három kocsi kiértelmezését hallva egy pillanatra hátrafordult, és hozzájuk szólt: Tartod a pofád és a dudád, vagy belelépek a szádba!

Ebből rögtön tudtam, hogy egy legalább adjunktussal van dolgom, és én szégyelltem helyette a forgalmi dugót.

Na most mondd meg, hol találok ezt a Frédit! Rendelek tőle egy hasonlót, mégpedig sürgősen. Hol találhatom?

Ekkor elgondolkodtam, hisz itt most ismeretterjesztésnek kellene következni. Elmondhatnám ennek a fiatalembernek, hogy ki volt Hajós Alfréd. Nemcsak építésmérnök, hanem gyorsúszó, labdarúgó és az első magyar olimpiai bajnok, aki nem csak úszásban győzött, de szellemi olimpiát is nyert. Akit „magyar delfinek” becézett a görög trónörökös, mikor megnyerte az athéni olimpiát. Figyelmeztetnem kéne, hogy írja a csuklójára a világhírű építész eredeti nevét, a Guttman Arnoldot, mert így hívták a kisfiút, aki sokgyerekes zsidó családban született. Meséljem el neki, hogy Budapest legszebb és a világörökség részét képező épületeinek egy részét ő tervezte? Soroljam neki az aranyérmeit, meg azt, hogy az első magyar szövetségi kapitány volt labdarúgásban is? Tudassam vele, hogy talán az egyetlen zsidó származású magyar híresség volt, aki Horthy kormányának főtanácsadója lehetett egész a német megszállásig, és a náci, világhírét figyelembe véve, nem mertek hozzányúlni? Hogy békében és szegénységben halt meg 1955-ben?

Úgy döntöttem, nem tartom föl a kocsisort, és a fiatalember sem tűnt termékeny talajnak okításra. Ezért annyit mondtam neki: A Kozma utca 6.-ban található, és nem hiszem, hogy magának munkát vállalna!

Miközben beszélt a hatalmas terepjáróba, még visszakiabált: Meglátjuk, legfeljebb megveszem kilóra!

Azt talán már meg sem hallotta, hogy ezzel az ajánlattal több mint 60 évet megkésztet.